

Bulletin slovenskej advokácie

**Význam obsahu
doručenky
pre náhradné
doručenie podľa OSP**

**Exekúcia založenej
nehnuteľnosti
bez súhlasu
záložného veriteľa**

**Povaha precedensu
ako prameňa práva**

**Povinnosť SAK
umožniť advokátovi
osobne sa vyjadriť
k dôvodom,
pre ktoré rozhoduje
o jeho vyiarknutí**

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Bude nutné zvýšiť príspevok

DISKUSIA

- 3 Komu patria „advokátove trovy“
v občianskom súdnom konaní?
4 Advokáti a *pro bono*

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Význam obsahu doručenký pre náhradné doručenie
podľa Občianskeho súdneho poriadku
Mgr. Róbert Barďač

- 10 Exekúcia založenej nehnuteľnosti
bez súhlasu záložného veriteľa
JUDr. Stanislav Demčák

- 18 Povaha precedensu ako prameňa práva
JUDr. Rudolf Kasinec

JUDIKATÚRA

- 27 Povinnosť Slovenskej advokátskej komory umožniť advo-
kátovi osobne sa vyjadriť k dôvodom, pre ktoré rozhoduje
o jeho vyčiarknutí zo zoznamu advokátov

ADVOKÁCIA

SAK

- 30 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
30 Pýta(j)te sa predsedníctva
30 Jesenné termíny advokátskych skúšok
31 Povinnosť advokáta postupovať rovnako svedomito
vo veciach ustanovených súdom, ako aj vo veciach
iných klientov
33 Zo spoločného rokovania s maďarskými kolegami
34 Ohliadnutie za šachovým turnajom
36 2. golfový turnaj advokátov

ZAHRANIČIE

- 37 Povinnosť advokátskeho koncipienta zdržať sa
výkonu činnosti všeobecného splnomocnenca
40 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 42 Povoľnové exponovanie sa advokátov v ČSR
JUDr. Rudolf Manik
46 Za Jurajom Kolesárom

Ako ďalej... ?

Milé kolegyně, vážení kolegovia,

uplynul prvý rok funkčného obdobia predsedníctva SAK, zvoleného na ostatnej Konferencii advokátov SAK v júni 2010. Po prvej tretine výkonu funkcie som sa ako podpredseda pre ekonomiku znova zamyslel nad súčasným stavom financií a hospodárenia našej komory. Nasledovnými úvahami mnohých z Vás možno rozhorčím, ale verte mi, vychádzajú zo skutočného poznania aktuálneho stavu.

Predsedníctvo kladie mimoriadny dôraz na stav hospodárenia komory a snaží sa s maximálnym nasadením udržať, prípadne zlepšiť stav financovania všetkých činností Slovenskej advokátskej komory, od vzdelávania advokátskych koncipientov až po spoluprácu so zahraničnými advokátskymi komorami. Škála činností SAK je skutočne veľmi široká, zároveň však opodstatnená a potrebná. Na zabezpečenie všetkých činností je potrebný aj adekvátny objem finančných prostriedkov. Naša komora je samosprávnou, stavovskou, neziskovou a samofinancovateľnou organizáciou, čo znamená, že všetky úlohy a aktivity musí financovať z vlastných zdrojov, ktoré sú vytvárané primárne a takmer absolútne z príspevkov členov. S poľutovaním, no realisticky, musím konštatovať, že výška príspevku nie je adekvátna úlohám, ktoré komora plní a do budúcnosti bude musieť plniť. Práve v tejto chvíli som možno mnohých z vás pobúrila uvedeným konštatovaním. Realita je však taká.

Zmeny a vývoj v živote komory (nárast počtu členov, zvýšenie počtu disciplinárnych konaní, starostlivosť o majetok a pod.) v kombinácii s celospoločenským nárastom cien musia nutne nájsť svoj odraz aj vo financovaní tohto života. Napriek enormnému úsiliu vedenia komory o hospodárenie s vyrovnaným rozpočtom, javí sa byť do budúcnosti úplnou nevyhnutnosťou zvýšenie príspevku na činnosť SAK. Ak k takému nepopulárnemu kroku nepristúpime, vystavíme sa nebezpečenstvu ohrozenia plnenia vitálnych funkcií komory ako samosprávnej stavovskej inštitúcie.

Dovoľujem si Vás požiadať, aby ste sa zamysleli nad naznačenými otázkami a problémami a pokúsili sa reálne zhodnotiť existujúci stav. Verím, že neodmietnete a priori diskusie smerujúce k zlepšeniu financovania činnosti SAK a úpravu výšky príspevku na činnosť SAK budete vnímať ako nevyhnutnú potrebu.

JUDr. Ľubomír Hreždovič
podpredseda SAK

K fotografii na obálke

Účastníci IV. ročníka medzinárodného šachového turnaja „Advokát Chess Open“.

ROZHOVOR

**Bude nutné
zvýšiť príspevok**

*Po Konferencii advokátov v júni 2010 si novozvolení členovia
Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory zvolili za podpredsedu pre ekonomiku
JUDr. Ľubomíra Hreždoviča. Spýtali sme sa ho na stav financií a hospodárenie komory.*

■ **Ako dlho sa angažujete v orgánoch Slovenskej advokátskej komory?**

Členom Slovenskej advokátskej komory som od polovice roka 1992. Veľmi krátko po vstupe do SAK som bol vymenovaný za člena pracovnej skupiny pre trestné právo, v ktorej sa angažujem až do súčasnosti. Je pravdou, že v poslednom období, vzhľadom na povinnosti vyplývajúce z ostatných funkcií a práce v rámci komory sa zúžil môj časový priestor pre prácu v tejto skupine. Napriek tomu sa s touto skupinou podieľam na príprave a uskutočňovaní prednášok z trestného práva, predovšetkým na seminároch advokátskych koncipientov.

V rokoch 2004–2007 som pôsobil ako člen IX. disciplinárneho senátu SAK. Na konferencii v júni 2004 som bol zvolený za člena predsedníctva SAK a zároveň za podpredsedu SAK. V júni 2010 som bol opätovne zvolený do predsedníctva a akýmsi prirodzeným spôsobom ma jeho členovia opätovne zvolili za podpredsedu.

■ **Ktorá konkrétna oblasť spadá pod Vašu kompetenciu ako podpredsedu SAK?**

Ako je známe, v súlade s ustanovením § 71 ods. 3 zákona o advokácii predsedníctvo komory má dvoch podpredsedov, ktorým je okrem mňa aj doc. JUDr. Jozef Olej, CSc. V rámci činnosti P SAK sme si rozdelili oblasti pôsobnosti, pričom mne bola zverená oblasť ekonomiky a financií a druhá, nemenej významná oblasť, ktorá spadá pod moju pôsobnosť je disciplinárne konanie. V tomto smere úzko spolupracujeme s Revíznou komisiou SAK a Disciplinárnou komisiou SAK, najmä s ich predsedami.

■ **Ako by ste v stručnosti zhodnotili ekonomickú kondíciu komory?**

Predsedníctvo komory venuje nepretržitú intenzívnu pozornosť otázkam ekonomického stavu a hospodárenia SAK. Treba zdôrazniť, že komora „žije“ najmä z príspevkov svojich členov na jej činnosť. Nemožno povedať, že by ekonomická kondícia komory bola slabá v tom zmysle, že by nedokázala plniť svoje úlohy a povinnosti vyplývajúce zo zákona o advokácii a ďalších vnútorných predpisov, najmä Advokátskeho poriadku SAK a Organizačného poriadku SAK. Na ekonomickú a finančnú silu komory okrem výšky príspevku vplývajú aj vonkajšie okolnosti, spočívajúce vo vývoji economickej situácii v spoločnosti. To znamená, že aj na komoru, samozrejme, má dopad cenový vývoj a ďalšie vonkajšie faktory. Vo vedení SAK sa snažíme hospodáriť s jej prostriedkami čo najefektívnejšie a neustále hľadáme a nachádzame riešenia zabezpečujúce bezproblémový výkon všetkých funkcií komory z ekonomického a finančného hľadiska.

■ **Je rozpočet Slovenskej advokátskej komory adekvátny jej reálnym potrebám?**

Predsedníctvo SAK každoročne schvaľuje rozpočet komory na nasledujúci rok. Ako som už uviedol, ekonomická situácia je jednou z priorit predsedníctva a jej kancelárie. Snažíme sa nastaviť rozpočet tak, aby bol vyrovnaný, myslím, že v poslednom období sa nám to podarilo i za cenu niektorých racionalizačných úsporných opatrení.

■ **V čom vidíte konkrétne ekonomické riešenia v záujme zachovania náležitej úrovne a funkčnosti SAK ?**

Už v predchádzajúcich častiach tohto rozhovoru som naznačil tendencie smerovania komory v economickej oblasti.

Pokiaľ ide o konkrétne riešenia, tie vidím v neustálej snahe o zlepšenie platobnej disciplíny advokátov. Už v predchádzajúcom volebnom období v rokoch 2007–2010 sme pristúpili k radikálnemu riešeniu týchto problémov. Často sme sa stretli aj s nepochopením pri vymáhaní príspevkov na činnosť a príspevku do sociálneho fondu, keď sme boli nútení tieto otázky riešiť i za cenu disciplinárneho konania proti konkrétnemu advokátovi, ba dokonca až vyčiarknutím niektorých kolegov zo zoznamu advokátov. Ďalšie konkrétne riešenia sa nám otvárajú pri hospodárení s majetkom komory. Mám na mysli nájom priestorov, najmä budovy v Žiline, v ďalšej reštrukturalizácii účtov SAK v bankách, inzerciu v *Bulletine slovenskej advokácie* a pod.

■ Považujete za vhodné otvorenie diskusie o zvýšení ročných príspevkov advokátov na činnosť komory?

Podľa môjho názoru je najvyšší čas na diskusiu o výške príspevku advokátov, ktorý zostáva nezmenený od roku 1998 a v súčasnosti predstavuje 219 €. Výška príspevku nepostačuje na krytie všetkých potrieb komory. Treba si uvedomiť, aké náklady napr. len na poštovné ročne vynaloží komora pri bežnej korešpondencii s jednotlivými členmi. Nárast počtu členov znamená aj zvýšenie výdavkov. Som presvedčený, že na najbližšej konferencii SAK bude bezpodmienečne nutné rozhodnúť o zvýšení príspevku a taký návrh na konferencii prednesiem.

■ Máte predstavu o výške členských stavovských príspevkov advokátov v okolitých štátoch?

Samozrejme, že takými informáciami disponujeme. Môžem ubezpečiť kolegov, že máme najnižší príspevok v rámci štátov V4 a dovoľujem si povedať, že aj v rámci celej Európskej únie. Napr. v ČR je príspevok na činnosť 10 000 Kč, čo pri

dvojnásobnom počte advokátov predstavuje neporovnateľný objem finančných prostriedkov. Pri stretnutiach so zahraničnými kolegami a rozhovoroch s nimi na tému „príspevok“ sa často stretávame až s ich obdivom, že za daných podmienok dokážeme udržať našu stavovskú organizáciu na takej úrovni, ktorá sa im vyrovná. Na jednej strane nás taký obdiv ctí, no na druhej strane nás núti k odôvodneným úvahám o tom, že v budúcnosti asi tento stav nebude udržateľný.

■ Ako člen pracovnej skupiny SAK pre trestné právo – považujete spoluprácu s ministerstvom spravodlivosti, pokiaľ ide o tvorbu a pripomienkovanie trestnoprávnej legislatívy za efektívnu?

Žiaľ, môj názor v naznačenom smere nie je celkom pozitívny. Myslím si, že Slovenská advokátska komora, a najmä jej členovia, majú množstvo podnetov vychádzajúcich z ich každodennej práce, ktoré by mohli byť zúročené pri príprave trestnoprávnej legislatívy. Komora má ambíciu prispievať k tvorbe tejto právnej úpravy, avšak podľa môjho názoru ministerstvo spravodlivosti nie vždy dostatočne prijíma názory advokátov pri novelizácii trestnoprávných noriem.

■ Kde vidíte najväčšie nedostatky, resp. najvýraznejší priestor na kvalitatívnu zmenu právnej úpravy oblasti trestného práva?

Jednoznačne v právnej stabilite trestnoprávných noriem. Na prelome rokov 2005 a 2006 sa uskutočnila tzv. rekodifikácia Trestného zákona a Trestného poriadku, od ktorej sa očakávalo zefektívnenie pôsobenia týchto noriem v právnom prostredí SR. Ak ma moje vedomosti neklamú, tak Trestný zákon bol za toto obdobie novelizovaný 13-krát a Trestný poriadok 18-krát. Myslím, že tieto údaje hovoria za všetko...

DISKUSIA

Komu patria „advokátove trovy“ v občianskom súdnom konaní?

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, LL.M.

V tomto čísle *Bulletinu slovenskej advokácie* je kontaktná rubrika venovaná problematike, ktorú môžu mnohí advokáti dôvodne považovať za „nehodnú diskusie“, vzhľadom na jej adekvátnu teoretickú rozpracovanosť a nespornosť všeobecne akceptovaných záverov s touto témou súvisiacich.

Konkrétne podnety advokátov, ako aj nezriedka sa vyskytujúce disciplinárne konania vo veci neoprávneného zaobchádzania s prisúdenou náhradou trov, však evokujú dojem, že načrtnutá znalosť nie je všeobecne notorická v dostatočnej miere.

Zásadnou právnou normou v danej súvislosti je ustanovenie § 149 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého „Ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi“. Zameranie tohto príspevku smeruje k otázke, či na základe citovanej vety, v časti za poslednou čiarkou, t. j. „(...) povinný zaplatiť ju advokátovi“ možno konštatovať, že náhrada trov priznaná súdnym rozhodnutím je nárokom advokáta a advokát je bez ďalšieho oprávnený ponechať si toto peňažné plnenie ako vlastný príjem.

Odpoveď je jednoznačne záporná. Predovšetkým je nevyhnutné poukázať na celkovú koncepciu právnej úpravy náhrady trov občianskeho súdneho konania v ustanoveniach § 142 až § 150 OSP. Ak súd priznáva náhradu trov konania, bez ohľadu na to, v akom pomere alebo v akej výške, priznáva túto náhradu vždy účastníkovi konania (s výnimkou náhrady trov konania štátu podľa § 148 ods. 1 OSP). Ide teda bezvýhradne o nárok účastníka občianskeho súdneho konania.

Pokiaľ tohto účastníka v konaní zastupoval advokát, je ten, ktorému bola uložená povinnosť na náhradu trov, povinný zaplatiť túto náhradu advokátovi (§ 149 ods. 1 OSP). Daná skutočnosť však nemá za následok vznik práva na plnenie na strane advokáta. Advokát taktiež nie je oprávnený vo vlastnom mene sa domáhať zaplatenia sumy priznanej jeho klientovi z titulu náhrady trov konania, čo potvrdzuje už skoršia judikatúra – napr. rozsudok NS SR zo dňa 25. 10. 1993, sp. zn. 2 Obdo 3/1993, publikovaný pod R 104/1994; to- tožne aj rozsudok NS SR zo dňa 24. 4. 2004, sp. zn. 4 Cdo 122/2003, publikovaný pod R 33/2005.

Z aktuálnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR možno poukázať napríklad na odôvodnenie rozsudku NS SR zo dňa 29. 6. 2010, sp. zn. 2 Cdo 205/2009, podľa ktorého „Z § 142 ods. 1 OSP a § 149 ods. 1 OSP vyplýva, že osobou oprávnenou na náhradu trov konania môže byť len účastník konania. Ustanovenie § 149 ods. 1 OSP upravuje tzv. platobné miesto a v konečnom dôsledku sleduje záujmy advokáta tým, že náhrada trov je vyplácaná na jeho účet. Zo zákona však nemá právo si tieto peniaze ponechať, ani ich zadržať inak, než na základe dohody s klientom, pričom je povinný vykonať vyúčtovanie“.

Citované ustanovenie § 149 ods. 1 OSP má vo vzťahu k advokátovi iba zabezpečovaciú funkciu. Ukladá povinnému subjektu plniť na účet advokáta, ktorý sa tým stáva platobným miestom. Následne je advokát povinný prijatú náhradu trov konania klientovi vyúčtovať a pokiaľ eviduje neuspokojenú peňažnú pohľadávku, prichádza na jeho strane do úvahy napríklad kompenzačný úkon. Ak však boli v čase inkasovania náhrady trov konania advokátom odmena a iné nároky advokáta zo zmluvy o poskytovaní právnych služieb už zaplatené resp. uspokojené, má advokát povinnosť prijatú náhradu trov konania vyplatiť klientovi.

Je nevyhnutné zdôrazniť, že v nadväznosti na ustanovenie § 137 OSP je spravidla súčasťou náhrady trov konania, okrem trov právneho zastúpenia, aj náhrada zaplateného súdneho poplatku, náhrada predadvokovaných trov dokazo-

vania, náhrada hotových výdavkov účastníka a podobne. Advokátovi je pritom v zmysle zákona platená náhrada trov konania ako celok, teda vrátane uvedených položiek, ktorých privlastnenie si iba na základe znenia § 149 ods. 1 písm. i.f. OSP by bolo samo osebe zjavne iracionálne.

Prezentovaná argumentácia na druhej strane zároveň nevylučuje dohodu medzi klientom a advokátom o spôsobe disponovania s prijatou náhradou trov. Tu nie je advokát zmluvne limitovaný a môže sa s klientom dohodnúť aj na ponechaní si inkasovanej náhrady trov konania ako súčasť vlastnej odmeny za poskytovanie právnych služieb. V danom prípade má právny titul pre ponechanie si prijatej náhrady trov konania plne autonómny zmluvný základ a nevychádza z § 149 ods. 1 OSP, ktorého účel je nepochybne odlišný. To korešponduje aj so znením poslednej vety § 10 Advokátskeho poriadku, podľa ktorej má advokát nárok na sumu klientovi prisúdenej náhrady trov konania iba vtedy, ak sa na tom s klientom písomne dohodol. Interný predpis Slovenskej advokátskej komory teda navyše pre túto dohodu *expressis verbis* vyžaduje písomnú formu.

Záverom je vhodné upozorniť ešte na jednu, pomerne významnú súvislosť medzi odmenou advokáta a náhradou trov konania v občianskom súdnom konaní. V zmysle § 24 ods. 6 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov nemôže advokát požadovať ani prijať od klienta odmenu za právne služby v konaní pred súdom (okrem iného) v prípade, ak nevykonal úkon potrebný na priznanie náhrady trov konania (t. j. uplatnenie nároku na náhradu trov konania v mene klienta ako účastníka a ich riadne a včasné vyčíslenie).

Advokáti a pro bono

E-mailom som od jednej nadácie dostal ponuku stať sa *pro bono* advokátom. Predpokladám, že túto ponuku dostala aj väčšina z Vás. Nedá mi obísť e-mail mlčaním.

Nepochybne niet dôvodu, aby sa kolegom, ktorí sú nositeľmi tejto myšlienky, iniciatíva neumožnila, treba ju však vyriešiť v rámci aplikácie § 20 ods. 1 a 3 zákona o advokácii. Ide najmä o prípady, keď sa občan nemôže domôcť právnych služieb a je oprávnený požiadať Slovenskú advokátsku komoru (ďalej len „komora“), aby mu ponúkla vhodného advokáta. V prípade vytvorenia zoznamu advokátov *pro bono* by komora bola oprávnená ustanoviť žiadateľovi advokáta prednostne z tohto zoznamu.

Dovoľte mi na úvod exkurz do histórie. *Pro bono* služby nie sú novinkou. Fiškáli poskytovali takúto právnu pomoc už

v starom Ríme a prostredníctvom *Corpus Iuris Canonici* sa právo na obhajobu dostalo aj do cirkevného procesu, ktorý bol a zostal pre účastníkov bezplatný. *Kódex kánonického práva* v kánone 1490 ukladá povinnosť, aby boli pri každom súdnom tribunáli ustanovení advokáti, z ktorých si chudobní môžu vybrať. Pomoc zaplatil súd, podmienkou jej priznania bola prísaha o chudobe.

V Čechách v 14. storočí existoval inštitút „pánov z lavíc“, v podstate členov sudcovského zboru, ktorí pôvodne dávali účastníkom poučenia o ich právach a neskôr sa zameriavali na poskytovanie právnej pomoci chudobným.

V Rakúsko-Uhorsku zakotvovali právo na bezplatnú právnu pomoc civilnoprávne kódexy.

Túto šlachetnú tradíciu späť s vysokou prestížou právnického povolania prevzala aj Československá republika. Právo chudobných definoval Dr. Hora v diele *Československé právo procesné* z roku 1923 ako *poskytovanie výhod pre vedenie sporu chudobným stranám, ktoré sa týkajú jednak hmotných obetí spojených s vedením sporu, jednak zastupovania strán*.

Pamätníkom a rovesníkom pripomínam, že bezplatnú právnu pomoc, ktorá sa klientom neúčtovala, sme poskytovali aj v období socializmu, ale museli sme ju vykazovať samostatne.

Chcem poukázať na to, že v minulosti bola „idea spravodlivosti“ príliš vysoká na to, aby ju mohli pošpieniť peniaze. Tak píše prof. Krsková (ktorú s vďakou citujem a budem v ďalších úvahách citovať) v diele *Etické desatoro začínajúceho advokáta*.

Patrónom advokátov je Ivo Helóry z Kemartinu, bretónsky advokát z prelomu 13. a 14. storočia, ktorý drží nad nami ochrannú ruku už sedemsto rokov. Zachovala sa o ňom spomienka, ktorú v diele *Patrón advokátov* odcitoval JUDr. Kerecman: „*Svätý Ivo z Bretónska bol advokátom, a pritom nebol lotor, čomu sa ľud veľmi čudoval...*“. Súsošie dodnes zdobí Karlov moste v Prahe.

Dlhším úvodom som chcel dokumentovať, že aj v Európe má právna pomoc pro bono svoju tradíciu už po tisícročia. Väčšina advokátov dodržiava princípy bezplatného zastupovania. V minulosti sa nikdy bezdôvodne nestávalo, aby bezplatnú právnu pomoc nedostal občan, ktorý ju potrebuje. Každý advokát odhadne potreby týchto subjektov a ich bezútešnú situáciu a oddelí takéto osoby od kverulantov.

Zoznam advokátov *pro bono* nie je totožný so zoznamom advokátov, ktorí poskytujú obhajobu *ex offio*, alebo sa prihlá-

sili do zoznamu advokátov pre Centrum právnej pomoci. Vytvorením novej kategórie by mohlo dôjsť k určitému rozporu medzi advokátmi, ktorí – vychádzajúc z etických princípov advokácie – takúto právnu pomoc poskytujú samozrejme a prirodzene a medzi advokátmi, ktorí budú zapísaní v novom zozname. Dovoľujem si zacitovať zo spomínaného e-mailu: „*Cieľom programu Advokáti pro bono je sprístupnenie bezplatnej právnej pomoci verejnospesným organizáciám a ich klientom*“.

Z judikatúry ESĽP možno vyvodíť, že kritériami pre takúto bezplatnú právnu pomoc alebo charitu, resp. činnosť *pro bono* sú nemajetnosť jednotlivca, nepriaznivá majetková situácia, ku ktorej nedošlo jeho zavinením, skutočnosť, že nejde o zjavne bezúspešné, svojvoľné alebo dokonca šikanózne uplatnenie práva, skutočnosť, že jednotlivec právnu pomoc potrebuje, osoba jednotlivca vylučuje, aby mohol svoje práva riadne uplatniť a pod.

Slovenskí advokáti nikdy netvrdili, že realizácia obhajoby *ex offio* je nútenou a povinnou prácou, ktorú Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd zakazuje, alebo že diskriminuje advokáta (viď prípad *Van der Musselle v. Belgicko*). ESĽP v rozhodnutí okrem iného uviedol: práca nepresahovala rámec bežných povinností advokáta, poskytované služby prispievali k jeho odbornému rozvoju a množstvo práce nebolo priveľmi zaťažujúce. Súd takisto zdôraznil, že belgický systém vymenovaných právnych zástupcov pre nemajetných je súčasne jedným z prostriedkov garantovania práva na obhajcu podľa článku 6 ods. 3 písm. c Dohovoru a „*bežnou občianskou povinnosťou*“ podľa článku 4 ods. 3 písm. d.

Podľa môjho názoru ide o dôležitú a citlivú otázku, ktorá môže otvoriť Pandorinu skrinku a ktorou môže byť dotknutý charitatívny pilier advokácie. Charita buď je alebo nie je, nedá sa naoktrojovať ani reglementovať. Diferenciácia medzi advokátmi môže viesť k tomu, že advokát, ktorý dosiaľ bez váhania *pro bono* pôsobil, začne pomoc odmietat s argumentom, že existuje zoznam advokátov, ktorí takúto činnosť vykonávajú *ex privata industria*.

Záverom mi dovoľte ešte jeden citat prof. Krskovej – prikázanie tretie: „*Zmier sa s tým, že charita patrí k tradícii profesie!*“. Je len na nás, ako budeme túto tradíciu akceptovať.

JUDr. Ján Havlát
advokát

Význam obsahu doručenia pre náhradné doručenie podľa Občianskeho súdneho poriadku

Mgr. Róbert Bardáč

Príspevok upriamuje pozornosť odbornej verejnosti na význam obsahu doručenia, t. j. potvrdenia o doručení písomnosti a jej významu pre náhradné doručenie najmä v kontexte recentnej rozhodovacej činnosti jednak Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

Úvod

Inštitút doručovania je imanentnou súčasťou celého civilného procesu, pretože v konečnom dôsledku zabezpečuje subjektom práv/účastníkom konania plnú realizáciu práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok konania, pretože súd môže konať a rozhodovať len ak má preukázané, že účastník dostal písomnosť, ktorej znalosť je predpokladom ďalšieho postupu v konaní.¹

Doručenka a náhradné doručenie

Vady súvisiace s doručovaním patria medzi najťažšie a spravidla ich nemožno zhojiť bez toho, aby sa celý úkon nezopakoval. Z hľadiska výskytu môžu tieto vady postihnúť tak prvostupňové, odvolacie, či dovolacie konanie, ako aj konanie o obnovu konania.² Preukázanie doručenia je preto pre súd, ale aj pre účastníkov (napr. z hľadiska právoplatnosti a vykonateľnosti súdneho rozhodnutia), mimoriadne kľúčové.

Doručenka

Ustanovenie § 45 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) upravuje, že súd doručuje zásielky sám (napríklad na pojednávaní³ alebo súdnym doručovateľom) alebo prostredníctvom pošty. V urči-

Mgr. Róbert Bardáč ukončil v roku 2009 magisterské štúdium na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, na ktorej je v súčasnosti doktorandom vo vednom odbore

teória a dejiny štátu a práva. V rámci svojej vedeckej práce sa zameriava na teoretické a praktické otázky aplikácie práva. Tiež pôsobí v Bratislave ako advokátsky koncipient.

tých prípadoch môže doručovať písomnosť prostredníctvom súdneho exekútora, orgánu obce alebo útvaru Policajného zboru, príp. prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ak to stanovuje osobitný predpis.

Na účely preukázania doručenia písomnosti a postupu pri doručení sa používa potvrdenie o doručení písomnosti („doručenka“), ktorú doručujúci orgán vracia späť odosielajúcemu súdu. Podľa § 45 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku platí prezumpcia pravdivosti údajov uvedených na doru-

1 Mazák, J. a kol.: **Základy občianskeho procesného práva**. Tretie podstatne prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2007, s. 74.

2 Vady spojené s doručovaním písomností v konaní by mohli zakladať napríklad odvolací dôvod podľa § 205 ods. 1 písm. a Občianskeho súdneho poriadku alebo dovolací dôvod podľa § 241 ods. 1 písm. a v spojení s § 237 písm. f Občianskeho súdneho poriadku.

3 Ustanovenie § 140 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spracovaní a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov.

4 Hora, V.: **Československé civilní právo procesní.**

Díl 2. Řízení před soudy první stolice. 3. opravené a doplněné vydání.

Praha : Hora, 1932, s. 225.

5 Porovnaj Števček, M. a kol.: **Civilné právo procesné.**

Bratislava : Eurokódex; Bratislavská vysoká škola práva, 2010, s. 232.

6 Ustanovenie § 144 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskor. predpisov.

7 Dielo cit. v pozn. 4, s. 220.

8 Porovnaj dielo cit. v pozn. 1, s. 75.

čenke, pokiaľ sa nedokáže opak. Hoci to explicitne neuvádza zákon, doručenka má pre uvedené prezumpciu povahu inak priznávanú v civilnom procese verejným listinám (§ 134 Občianskeho súdneho poriadku); takto to napokon bolo aj podľa staršej literatúry.⁴ Aj samotnú skutočnosť prevzatia zásielky, dátumu jej prevzatia, či prevzatia oprávnenou osobou je teda možné spochybníť, no táto povinnosť zaťažuje napríklad v konaní zásadne osobu, ktorá túto skutočnosť namieta.⁵ Právna úprava neupravuje formálnu stránku doručenky (možno sa v praxi stretnúť s rôznymi variantmi), upravuje ale obsahovú stránku: na doručenke sa uvedie odosielateľ, číslo konania, označenie doručovanej písomnosti vrátane čísla listu (napr. „Rozsudok č. I. 45“) a adresát.⁶ Predpokladá sa *ipso facto*, že doručenka musí obsahovať aj údaj o dátume prevzatia písomnosti. Iné údaje sú fakultatívne (niektoré doručenky obsahujú napr. predtlačené údaje s možnými dôvodmi vrátenia zásielky súdu, na ktorých doručovateľ zaškrtnutím vyznačí ten-ktorý dôvod vrátenia zásielky).

Náhradné doručenie

Náhradné doručenie je spôsob doručovania písomnosti, ktorý sa používa, ak nie je možné doručiť písomnosť priamo osobe, ktorej je určená (*ad manus*).⁷ Náhradným doručením možno, ako vyplýva z jeho názvu, nahradiť v prípade nezastihnutia adresáta (i) obyčajné doručovanie a (ii) doručovanie do vlastných rúk, s výnimkou prípadov, kde to zákon vylučuje (tak je to napríklad pri doručovaní platobného rozkazu, kedy súd vychádza spravidla len z údajov poskytnutých navrhovateľom).⁸

V zmysle § 46 Občianskeho súdneho poriadku účinné náhradné doručenie pri obyčajnom doručení predpokladá súčasné splnenie dvoch zákonných podmienok: prvou podmienkou je, že adresát sa v mieste doručenia zdržuje, a druhou podmienkou je buď (a) ochota inej dospelej osoby bývajúcej v tom istom byte/dome alebo zamestnanej na tom istom pracovisku a nemajúcej protichodný záujem na doručení obstaráť odovzdanie písomnosti, alebo (b) uloženie písomnosti na pošte alebo na orgáne obce s tým, že adresát sa vhodným spôsobom vyzve, aby si písomnosť vyzdvihol. Platí, že písomnosť sa považuje za doručенú dňom, keď bola súdu vrátená, i keď sa adresát o tom nedozvedel.

Do vlastných rúk sa doručujú písomnosti, pri ktorých to ustanovuje explicitne zákon, alebo to nariadi súd. V zmysle § 47 Občianskeho súdneho poriadku účinné náhradné doručenie pri doručovaní písomností do vlastných rúk predpokladá, že adresát písomnosti sa v mieste doručenia zdržuje, s tým, že je potrebné, aby (a) doručovateľ vhodným spôsobom upovedomil adresáta, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení, a (b) ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, keď bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o tom nedozvedel.

Napriek istým odlišnostiam sú pre oba druhy náhradného doručenia spoločné dve podmienky: prvou je, že adresát sa musí v mieste doručenia zdržiavať, druhou je, že zásielka musí byť uložená na pošte alebo orgáne obce. V opačnom prípade nemôže dôjsť k účinnému náhradnému doručeniu. Ako súvisia tieto skutočnosti s obsahom doručenky sa pokúsím naznačiť na pozadí recentnej judikatúry v nasledujúcej časti.

Význam obsahu doručenky

Česká literatúra uvádza, že okolnosť, či sa adresát nezdržuje v mieste doručovania sa na rozdiel od úpravy platnej v minulosti nezisťuje.⁹ Vývoj v podmienkach Slovenskej republiky je vo svetle recentnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu a ústavného súdu odlišný. Ako som už vyššie naznačil, pre nastúpenie účinkov náhradného doručenia sú kľúčové dva údaje: to, či sa účastník v mieste doručenia zdržiava, a to, či bola zásielka uložená na pošte alebo orgáne obce tak, aby si ju adresát mohol prípadne vyzdvihnúť („odberná lehota“). Na druhej strane ide v prípade týchto údajov práve o taký druh, ktoré sa na doručenke vyznačujú len fakultatívne. V skratke, v praxi môže dôjsť k situácii, kedy práve tieto dva údaje budú na doručenke chýbať.

9 Bureš, J. – Drápal, L. – Krčmář, Z. a kol.: **Občanský soudní řád : komentář.**

I. díl. 7. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 212.

K účinnému náhradnému doručeniu môže dôjsť len v prípade, že sa adresát v mieste doručenia písomnosti zdržiaval.¹⁰ Aj keď tento pojem nie je výslovne definovaný, zjavne ide o miesto, kde by adresát mohol byť v rozhodnej dobe doručovateľom zastihnutý, a to buď priamo, alebo aspoň prostredníctvom upovedomenia o uložení zásielky, ak bolo urobené vhodným spôsobom.¹¹ Podľa doktríny sa pre účinné náhradné doručenie nevyžaduje, „aby adresát bol v mieste doručenia sústavne, stačí, aby sa v čase doručovania písomnosti v mieste doručenia zdržiaval aspoň po určitý čas“.¹² Stav zdržiavania sa adresáta v mieste doručenia je zachovaný aj vtedy, ak jeho neprítomnosť je daná zvolenou organizáciou bežného pracovného dňa a nezakladá dôvod brániaci mu prevziať alebo vyzdvihnúť doručovanú zásielku.¹³

K vzťahu obsahu doručky a okolnosti zdržiavania sa adresáta v mieste doručenia písomnosti sa vyjadril aj najvyšší súd. Skonštatoval, že „pokiaľ doručka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka (resp. jeho zástupcu), ktorému bolo doručované, navrhnuť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval“.¹⁴ Nerozhoduje pritom ani to, že účastník konania na danej adrese doručovania prijímal v minulosti iné zásielky, hoci ich prijímal napríklad už po zmene adresy trvalého pobytu. To samo o sebe totiž nemôže postačovať na záver (preukázaného mimo rozumných pochybností), že adresát sa zdržiaval v mieste doručovania písomnosti.¹⁴ Rovnaké závery platia aj pre zdržiavanie sa na adrese doručenia počas úložnej doby, počas ktorej si adresát môže zásielku vyzdvihnúť na pošte alebo orgáne obce. Ak sa adresát odsťahuje, nemôže byť tento predpoklad splnený.

Zhrnutie a záver

Z uvedených východísk najvyššieho súdu vyplýva, že prezumpciu upravenú § 45 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku možno použiť výlučne na okruh tých údajov, ktoré sa nachádzajú na konkrétnej doručke. Ak na doručke absentuje doručovateľom uvedený údaj o tom, že zásielka bola uložená na pošte alebo orgáne obce (t. j. bola adresátovi k dispozícii na výber počas odbernej lehoty) alebo údaj o tom, že si zásielku nevyzdvihol s dôvetkom „hoci sa na adrese doručenia zdržiaval“ alebo s dôvetkom rovnakého významu, nemôže súd postupovať v konaní ďalej bez toho, aby tieto skutočnosti neprešetril. Túto povinnosť pritom nemôže presúvať na účastníka konania.

Záverom si dovoľujem vysloviť, že súd postupujúci podľa Občianskeho súdneho poriadku je povinný pri aplikácii náhradného doručenia pri obyčajnom doručovaní a doručovaní zásielok do vlastných rúk skúmať aj otázku, či sa adresát v mieste doručenia zdržiava alebo či bola zásielka uložená na pošte alebo orgáne obce. Bez zodpovedania týchto otázok nie je oprávnený urobiť záver, že došlo k doručeniu písomnosti. Je tak ale povinný urobiť iba v prípade, že doručka neobsahuje údaj, pomocou ktorého by si súd mohol o tejto okolnosti urobiť záver na základe prezumpcie pravdivosti údajov uvedených na doručke. ■

RESUMÉ

Význam obsahu doručky pre náhradné doručenie podľa Občianskeho súdneho poriadku

Článok sa zaoberá vzťahom obsahu doručky a jeho významu pre nastúpenie účinkov náhradného doručenia podľa Občianskeho súdneho poriadku. Autor dospel k záveru, že prezumpciu o pravdivosti údajov na doručke možno uplatniť na okolnosť, že adresát sa zdržiava v mieste doručenia alebo na okolnosť, že bola zásielka uložená na pošte alebo orgáne obce len vtedy, ak tieto okolnosti výslovne vyplývajú z doručky. V opačnom prípade môžu nastúpiť účinky náhradného doručenia len v prípade, ak si súd vykoná šetrenie o týchto okolnostiach sám.

- 10 Rozsudok najvyššieho súdu so sp. zn. 5 Cdo 94/2000, publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2001.
- 11 Uznesenie najvyššieho súdu z 28. októbra 2009, sp. zn. 4 Cdo 146/2009 (dostupné na <<http://nssr.blox.sk/blox/cms/portal/sk/rozhodnutia>>).
- 12 Dielo cit. v pozn. 5, s. 234–235.
- 13 Porovnaj uznesenie najvyššieho súdu so sp. zn. 3 Cdo 212/2004, publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 19/2008.
- 14 Nález ústavného súdu z 9. apríla 2009, sp. zn. IV. ÚS 379/08 (dostupné na <http://www.concourt.sk/search.do?id_submenu=d>).

SUMMARY

Relevance of the Contents of an Attempted Recorded Delivery Notice for the Substituted Service under the Code of Civil Procedure

The article deals with the relationship between the contents of an attempted recorded delivery notice and its relevance for the effect of substituted service under the Civil Procedure Code. The author has drawn a conclusion that the presumption of truthfulness of information contained in an attempted recorded delivery notice may be applied only where the addressee resides at the address of delivery, or where the process was left on hold at a post office or at any other municipal body only if these circumstances beyond any doubt expressly results from an attempted recorded delivery notice. Otherwise substituted service may take effect only if the appropriate court of law investigates all these circumstances itself.

ZUSAMMENFASSUNG

Bedeutung des Posteinlieferungsscheines für die Ersatzzustellung gemäß Zivilgerichtsordnung

Der Artikel befasst sich mit dem Verhältnis zwischen dem Inhalt des Posteinlieferungsscheines und seiner Bedeutung für die Entfaltung von Ersatzzustellungswirkungen nach Maßgabe der Zivilprozessordnung. Der Autor kommt zur Schlussfolgerung, dass die Vermutung der Angabenrichtigkeit auf dem Posteinlieferungsschein beim Umstand, dass der Adressat sich auf der Zustellungsadresse aufhält, dass die zustellende Urkunde beim Postamt oder bei der Gemeindebehörde niedergelegt wurde, nur geltend gemacht werden kann, wenn diese Umstände dem Posteinlieferungsschein ausdrücklich entnommen werden können. Ansonsten können die Wirkungen der Ersatzzustellung nur eintreten, wenn das Gericht selbst die Ermittlungen zu diesen Umständen vorgenommen hat.

Exekúcia založenej nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa

JUDr. Stanislav Demčák

Ústavný súd SR v uznesení o odmietnutí ústavnej sťažnosti fyzickej osoby zo dňa 30. 9. 2010, sp. zn. I. ÚS 324/2010 aproboval právne závery Okresného súdu Bratislava III., ktoré hrubo zasiahli do koncepcie normatívnej úpravy záložného práva. Nakoľko je vysoko pravdepodobné, že namietané závery môžu byť v praxi využívané na oslabovanie pozície zmluvných záložných veriteľov pri vedení exekúcie na záloh (pre vymoženie inej ako zabezpečenej pohľadávky), je nevyhnutné identifikované rozhodnutie analyzovať a oboznámiť s jeho obsahom širšiu odbornú verejnosť. Zásah do legitímnych očakávaní adresátov právnych noriem bol v tomto konkrétnom prípade tak markantný, že ho nie je možné ignorovať.¹

I Rozhodujúce skutkové a právne okolnosti

Zásadnou právnou otázkou analyzovaného prípadu bolo posúdenie, či môže súdny exekútor bez súhlasu záložného veriteľa (tretej osoby) viesť a vykonať exekúciu pre oprávneného predajom nehnuteľného majetku povinného, na ktorom je zriadené zmluvné záložné právo (oprávnený nebol záložným veriteľom). Na nehnuteľnosti povinného boli v tejto veci zriadené dve relevantné záložné práva, a to:

- a) prednostné zmluvné záložné právo, ktoré zabezpečovalo pohľadávku prednostného záložného veriteľa (zriadené pred začatím sporného exekučného konania),
- b) exekučné záložné právo (druhé v poradí), prostredníctvom ktorého mala byť vymožená pohľadávka oprávneného voči záložcovi (zriadené po začatí exekučného konania).²

Súdny exekútor vykonal exekúciu predajom zálohu na exekučnej dražbe podľa § 134 a nasl. EP bez toho, aby disponoval predchádzajúcim súhlasom prednostného záložného veriteľa

JUDr. Stanislav Demčák

Absolvent Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Od roku 2007 pôsobí v advokácii, pričom sa zaujíma najmä o oblasť

obchodného a konkurzného práva. Je externým doktorandom na katedre Teórie práva a sociálnych vied Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde sa venuje problematike interpretácie práva.

s vedením exekúcie na záloh (obligatórna podmienka vedenia exekúcie na záloh podľa § 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP). Prednostný záložný veriteľ následne v rámci konania o schválení príklepu udeleného na exekučnej dražbe namietal, že exekúcia bola vykonaná v rozpore s § 151h ods. 6 OZ ako aj v rozpore s § 61a ods. 2 EP. Podľa § 151h ods. 6 OZ: „Konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo **ak záložný veriteľ s výkonom rozhodnutia alebo s exekúciou súhlasí**“. Podľa § 61a ods. 2 EP: „Exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo **ak záložný veriteľ s exekúciou súhlasí**“.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že súdny exekútor mal preukázateľne získať predchádzajúci súhlas prednostného záložného veriteľa s vedením exekúcie na záloh. Napriek tomu, že záložný veriteľ súhlas na vedenie exekúcie na záloh súdnemu exekútorovi neudelil, pričom do-

1 Autora článku neviažu k účastníkom konania žiadne osobné ani profesijné vzťahy, pričom nejde ani o jeho *ex post* argumentáciu k meritu veci po neúspešnom súdnom spore.

2 Pre účely tohto príspevku je v rámci skutkovej situácie zohľadňované v poradí prvé a v poradí druhé záložné právo; prípadné ďalšie, neskoršie záložné práva nie sú pre analýzu právnych názorov exekučného súdu rozhodujúce.

konca výslovne s vedením exekúcie nesúhlasil, exekučný súd uznesením schválil príklep udeľný vydražiteľovi na exekučnej dražbe zálohu, pričom postup súdneho exekútora posúdil ako *lege artis*. Súd poukázal na to, že zriadením exekučného záložného práva na nehnuteľnosti založenej v prospech prednostného záložného veriteľa sa oprávnený z exekučného titulu stal sám záložným veriteľom, a preto už v súlade s § 61a ods. 2 EP nepotreboval súhlas prednostného záložného veriteľa na vedenie exekúcie na záloh. K otázke oprávnenosti zriadenia exekučného záložného práva na zálohu bez súhlasu záložného veriteľa exekučný súd uviedol:

*„Exekútor môže v priebehu exekučného konania na výslovný návrh oprávneného zriadiť exekučné záložné právo na nehnuteľnosti vo vlastníctve povinného (§ 167 a nasl. EP). Zriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnosti povinného nie je možné považovať za spôsob vykonania exekúcie v pravom zmysle slova, a to z dvoch dôvodov: týmto úkonom exekútora sa nedosahuje výťažok na uspokojenie vymáhanej pohľadávky oprávneného (má len zabezpečovaciu funkciu) a Exekučný poriadok zriadenie exekučného záložného práva ako spôsob vykonania exekúcie ani neuvádza (taxatívny výpočet spôsobov vykonania exekúcie je uvedený v § 63 EP). Na zriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnosti povinného sa preto režim § 151h ods. 6 OZ nevzťahuje. Touto činnosťou exekútora sa záložné právo nerealizuje, ale zriaďuje. Ani Občiansky zákonník na vznik ďalšieho záložného práva nevyžaduje súhlas existujúceho záložného veriteľa. Zmyslom uvedeného ustanovenia je ochrana záložného veriteľa, avšak pri realizácii záložného práva záložným veriteľom, nie pri jeho zriadení. Vzťah § 151h ods. 6 OZ k zriadeniu exekučného záložného práva nie je riešený *expressis verbis*. Zriadenie ďalšieho záložného práva na zaťaženej nehnuteľnosti (alebo inom majetku záložcu) podmienené súhlasom existujúceho záložného veriteľa nie je. Podľa platnej hmotnoprávnej úpravy pri zriaďovaní ďalšieho záložného práva (pričom zákon nešpecifikuje spôsob zriaďovania ďalšieho záložného práva) nie je existujúci záložný veriteľ, pokiaľ ide o prípustnosť zriadenia ďalšieho záložného práva, v žiadnom právnom vzťahu s budúcim (v poradí ďalším) záložným veriteľom. Posudzovanie otázky možnosti zriadenia ďalšieho záložného práva preto môže byť podľa hmotnoprávnej úpravy len predmetom právneho vzťahu medzi existujúcim záložným veriteľom a záložcom, bez účinkov voči tretím osobám. Pre prípustnosť zriadenia ďalšieho záložného práva je preto súhlas, alebo nesúhlas existujúceho záložného veriteľa právne irelevantný. Z uvedeného vychádza, že ani v exekučnom konaní nemôže byť a ani nie je prípustnosť zriadenia exekučného záložného práva podmienené súhlasom existujúcich záložných veriteľov.“*

Citovaná časť odôvodnenia sporného rozhodnutia je doslovne prevzatá, bez uvedenia informačného zdroja (!), z odborného príspevku konkrétneho exekútora,³ ktorý pochopiteľne inklinuje k riešeniu, ktoré legalizuje postup súdnych exekútorov pri vedení exekúcie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa. Prezentované právne závery sa však podľa môjho názoru nemusia pri konfrontácii s výkladom ustanovenia § 61a ods. 2 EP javiť ako definitívne správne.

II Analýza právnej konštrukcie, ktorá legalizuje vedenie exekúcie na nehnuteľný záloh bez súhlasu záložného veriteľa

Argumentácia použitá v rozhodnutí exekučného súdu absolútne vylučuje aplikovateľnosť § 61a ods. 2 EP pri vedení exekúcie na nehnuteľný záloh. Pri akceptovaní toho, že (I) zriadeniu exekučného záložného práva na zálohu nebráni žiadne normatívne ustanovenie a zároveň, že (II) zriadené exekučné záložné právo vytvára súdnemu exekútorovi priestor pre vedenie exekúcie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa, sa totiž zákaz podľa § 61a ods. 2 EP nemôže nikdy uplatniť a stáva sa normatívne nefunkčným a obsolentným. Zriadenie exekučného záložného práva by v takomto prípade *ad absurdum* kreovalo súdnemu exekútorovi neobmedzené právo viesť exekúciu na záloh bez súhlasu záložného veriteľa, čo *ipso facto* vylučuje, aby súdny exekútor vôbec niekedy žiadal záložného veriteľa o udelenie súhlasu podľa § 61a ods. 2 EP. Súdny exekútor by tak mohol bez ďalšieho obchádzať súhlas záložného veriteľa s vedením exekúcie na záloh, čo je v zjavnom rozpore s účelom a samotným zmyslom ustanovenia § 61a ods. 2 EP, ktorého účinky dopadajú na hnutel'ný aj nehnuteľný majetok povinného.

3 Molnár, P.: **Procesné aspekty realizácie záložného práva v Slovenskej republike**. In: BSA č. 12/2008, s. 21–26.

K relevantným pochybnostiam o správnosti argumentácie použitej exekučným súdom možno dospieť aj pri skúmaní východiskovej premisy, podľa ktorej „sa na zriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnosti povinného režim § 151h ods. 6 OZ, resp. § 61a ods. 2 EP nevzťahuje“. Exekučný súd tak pri svojom rozhodnutí vychádzal z toho, že súdny exekútor môže na nehnuteľnom zálohu zriadiť exekučné záložné právo bez súhlasu záložného veriteľa, pretože tento úkon je len spôsobom zabezpečenia majetku povinného, a nie konkrétnym spôsobom vykonania exekúcie.⁴ Ustanovenie § 61a ods. 2 EP však neobmedzuje súdneho exekútora len vo vzťahu k vykonávaniu exekúcie, ale generálne pri vedení exekučného konania na záloh.⁵ Pojmy vykonávanie exekúcie a jej vedenie nie je možné zamieňať. Vzhľadom na to, že § 61a ods. 2 EP obsahuje vo svojom znení výlučne pojem „vedenie exekučného konania“ iba interpretáciou tohto pojmu je možné identifikovať, čoho sa normatívny zákaz podľa § 61a ods. 2 EP týka, tzn. či sa uvedený zákaz vzťahuje výlučne na úkony súdneho exekútora, ktoré priamo smerujú k vykonaniu exekúcie a speňaženiu zálohu (užší význam), alebo sa vzťahuje na akékoľvek úkony súdneho exekútora v rámci exekučného konania (širší význam).

Zo znenia § 61a ods. 2 EP nie je podľa môjho názoru možné žiadnou interpretačnou metódou abstrahovať, že by sa jeho účinky mali zužovať iba na okruh situácií bezprostredne súvisiacich s vykonávaním exekúcie. Hoci pojem vedenie exekučného konania nie je normatívne determinovaný, obsah tohto pojmu možno legitímne definovať ako množinu procesných úkonov súdneho exekútora v rámci exekučného konania, ktoré je vymedzené svojím začatím (§ 36 ods. 1 EP – podanie návrhu) a skončením (§ 57 a nasl. EP). Exekučné konanie sa začína na návrh oprávneného a končí vymožením pohľadávky alebo zastavením exekúcie. Všetky procesné úkony súdneho exekútora realizované medzi momentom začatia a skončenia exekučného konania možno, podľa môjho názoru, považovať za vedenie tohto konania.

Pod pojem „vedenie exekučného konania“ tak možno subsumovať jednotlivé procesné úkony súdneho exekútora, ktoré realizuje po podaní návrhu na vykonanie exekúcie a prostredníctvom ktorých sa v exekúcii procesne pokračuje, t. j. exekúcia sa vedie, a to až do momentu jej ukončenia. V súlade s prezentovanou argumentáciou je aj zriadenie exekučného záložného práva potrebné považovať za vedenie exekúcie, ktorému musí podľa § 61a ods. 2 EP predchádzať súhlas záložného veriteľa. Tento súhlas je tak obligatórnou podmienkou pre zriadenie exekučného záložného práva na zálohu.⁶

Zriaďovanie exekučných záložných práv na zálohoch bez súhlasu záložných veriteľov je v podmienkach Slovenskej republiky aj napriek zákonnému zákazu generálne akceptované. Z tohto ale nevyplýva, že by význam § 61a ods. 2 EP bol odlišný, resp. že by súdny exekútor nebol pri vedení exekúcie na záloh citovaným ustanovením obmedzený. Je nevyhnutné zdôrazniť, že absolútny zákaz vedenia exekúcie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa nezohľadnil všetky špecifiká vymáhania nezabezpečených pohľadávok prostredníctvom exekučného konania. Poradie uspokojovania exekučne vymáhaných pohľadávok sa totiž v prípade realizácie skoršieho zmluvného záložného práva určuje v zmysle § 151ma ods. 3 OZ podľa poradia, v akom súdni exekútori z časového hľadiska „zaťažili“ nehnuteľný majetok povinného svojimi exekučnými záložnými právami. Po realizácii skoršieho zmluvného záložného práva sa prebytok výťažku predaja zálohu zloží do notárskej úschovy podľa § 151ma ods. 5 OZ v prospech zvyšných záložných veriteľov a dlžníka. Ak by súdni exekútori nemohli zriadiť exekučné záložné právo na zálohu, mohol by sa v konečnom dôsledku daný prebytok z výťažku dostať k povinnému bez toho, aby bol postihnutý prebiehajúcimi súdnymi exekúciami. Vzhľadom na dôsledky, ktoré vyplývajú zo zákazu viesť exekučné konanie na záloh, kde *de lege lata* neexistuje alternatívna a prakticky realizovateľná možnosť uspokojenia pohľadávok vymáhaných súdnymi exekútormi po výkone záložného práva skorším záložným veriteľom je, podľa môjho názoru, pri výklade § 61a ods. 2 EP prípustná teleologická redukcia doslovného významu citovanej právnej normy⁷ spôsobom, ktorý absolútny zákaz viesť exekučné konanie na záloh „zužuje“. Súdnym exekútorom by tak mala byť daná možnosť zriadiť na zálohu exekučné záložné právo bez súhlasu záložného veriteľa (nie však z titulu, ktorý proklamuje exekučný súd).

Takto zriadené exekučné záložné právo nemôže zhojiť nedostatok súhlasu záložného veriteľa k vedeniu exekúcie na záloh, tzn. súdny exekútor po zriadení exekučného záložného práva nesmie bez súhlasu záložného veriteľa v exekúcii vedenej na záloh pokračovať. Exekučné záložné právo, zriadené bez súhlasu záložného veriteľa, umožní súdnemu exekútorovi domáhať sa nároku na prebytok výťažku zo speňaženia zálohu, ktoré realizoval skorší záložný veriteľ,

4 Absurdný dôsledok skutočnosti, že zriadenie exekučného záložného práva bez súhlasu záložného veriteľa má v konečnom dôsledku vytvoriť exekútorovi priestor na vedenie exekúcie na záloh, a to stále flagrantne bez súhlasu záložného veriteľa, už exekučný súd vo svojom rozhodnutí nerieši.

5 „Exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo ak záložný veriteľ s exekúciou súhlasí.“

6 Totožne nález Ústavného súdu SR zo dňa 23. 4. 2008, sp. zn. III. ÚS 20/08 ako aj nález pléna Ústavného súdu SR zo dňa 13. 12. 2006, sp. zn. PL. ÚS 20/05; Mazák, J.: **Exekučný poriadok. Komentár.** Bratislava: IURA EDITION 2006, s. 233; Krajčo, J.: **Exekučný poriadok. Komentár.** Bratislava: EUROUNION 2009, s. 218.

7 Bližšie Melzer, F.: **Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace.** Praha: C. H. BECK 2010, s. 248 a nasl.

neumožní mu však viesť exekúciu na záloh. Exekučné záložné právo bude môcť súdny exekútor realizovať až po tom, čo v poradí skoršie záložné právo zanikne alebo po udelení súhlasu s vedením exekúcie na záloh podľa § 61a ods. 2 EP.

Zákaz vedenia exekúcie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa nie je možné prelomiť ani analógiou so zmluvným záložným právom, na zriadenie ktorého sa podľa OZ nevyžaduje súhlas skoršieho záložného veriteľa. Zriadeniu v poradí ďalšieho zmluvného záložného práva bez súhlasu skoršieho záložného veriteľa totiž nebráni žiadna právna norma. Naopak, zriadenie exekučného záložného práva bez súhlasu záložného veriteľa vylučuje ustanovenie § 61a ods. 2 EP (!).

Domnievam sa, že jedným z dôvodov pre inkorporovanie § 61a ods. 2 EP do právneho poriadku SR bola snaha o neinvazívne zachovanie vzťahu veriteľ – záložca. Hoci v režime zmluvného záložného práva môže záložca voľne nakladať so zálohom a založiť ho ďalšiemu záložnému veriteľovi bez súhlasu prednostného záložného veriteľa, alebo dokonca tento záloh zaťažený záložným právom scudzíť tretej osobe, prezentovanú voľnosť záložcu môže záložný veriteľ v zmluve o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti obmedziť *inter partes* a vhodne sankcionovať (napr. zmluvná pokuta). Prednostný záložný veriteľ teda má možnosť brániť sa pred scudzovacími a zaťažujúcimi úkonmi záložcu. Záložnému veriteľovi je tak v procese kontraktácie normatívne daná možnosť, aby si podmienky „osudu“ svojho záložného práva upravil individuálne po dohode so záložcom. V prípade exekučného záložného práva však takúto možnosť nemá, tzn. nemôže reálne brániť scudzeniu zálohu súdnym exekútorom (ak nedisponuje splatnou pohľadávkou). Navyše, pokiaľ by záložný veriteľ mal so záložcom zmluvne dohodnuté podmienky obmedzenia prevodu alebo zaťaženia zálohu, alebo ďalšie podmienky vzťahujúce sa na záloh, po vykonaní exekúcie predajom zálohu by jej nadobúdateľ zrejme nebol sukcesorom pôvodného záložcu do všetkých práv a povinností špecifikovaných v zmluve o záložnom práve (zmluvné obmedzenia týkajúce sa prevodu zálohu by sa naňho nevzťahovali).

Hoci podľa § 151h ods. 2 OZ na nadobúdateľa zálohu prechádzajú všetky práva a povinnosti pôvodného záložcu zo zmluvy o zriadení záložného práva je otázne, či pôjde iba o zákonom stanovený okruh práv a povinností, ktoré sa priamo vzťahujú na záloh, a teda kreuju zákonom limitovaný minimálny obsah záložnej zmluvy, alebo či na vydražiteľa prejdú aj súvisiace práva a povinnosti, resp. iné práva a povinnosti, ktoré sú v zmluve inkorporované. Inklinujem skôr k názoru, že na záložcu môže zo zmluvy o zriadení záložného práva prejsť nadobudnutím zálohu iba zákonný okruh povinností záložcu, ktoré sú v zmluve modifikované, resp. konkretizované – inak by mohla byť právna istota nadobúdateľa, ktorý nepozná obsah záložnej zmluvy, neudržateľná.

Záložný veriteľ vo väčšine prípadov nemá záujem, aby dochádzalo k zmenám vo vlastníckych a iných vzťahoch k nehnuteľnosti, ktorá je založená v jeho prospech. Zmeny vo vlastníckych vzťahoch k založenej nehnuteľnosti (priamy následok vykonania exekúcie) totiž môžu negatívne ovplyvniť vymožitelnosť jeho zabezpečenej pohľadávky, ktorá často nezávisí od hodnoty zabezpečenia, ale od vnútorného vzťahu dlžníka, resp. záložcu k založenému majetku. V tomto smere nemožno zabezpečenie chápať rigidne ako hodnotu, ktorej speňažením dôjde k uspokojeniu pohľadávky, ale aj ako nástroj primeraného legálneho nátlaku na dlžníka, aby svoje záväzky plnil riadne a včas (pokiaľ pohľadávku zabezpečeného veriteľa zabezpečuje dom, v ktorom žije dlžník so svojimi rodičmi, alebo stavba, v ktorej sa prevádzkuje rodinný podnik je ďaleko menej pravdepodobnejšie, že dlžník poruší platobnú disciplínu a vystaví sa tak eventualite výkonu záložného práva zo strany zabezpečeného veriteľa).

Vzhľadom na to, že právna pozícia záložného veriteľa sa vedením exekúcie na záloh a zmenou vlastníckej štruktúry môže zhoršiť, zákon v § 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP formuluje generálny zákaz vedenia exekúcie na záloh, ktorý možno prelomiť súhlasom záložného veriteľa. Tým je záložnému veriteľovi daná legitímna možnosť rozhodovať o svojom budúcom právnom postavení a zvážiť, či súdnemu exekútorovi udelí svoj súhlas na vedenie exekúcie na záloh alebo nie. Ustanovenie § 61a ods. 2 EP tak de facto vytvára dve kategórie veriteľov, a to (I) privilegovaného zmluvného záložného veriteľa, ktorý môže vedenie exekúcie na záloh „blokovať“ neudelením súhlasu podľa § 61a ods. 2 EP a (II) nepriviligovaného veriteľa (oprávnený z exekučného titulu), ktorý má záujem viesť prostredníctvom súdneho exekútora exekučné konanie na záloh a zriadiť si na zálohu svoje exekučné záložné právo. Tieto dve kategórie veri-

telov je potrebné prísne odlišovať. Privilegované postavenie zmluvného záložného veriteľa, ktorý je chránený pred exekúciou zálohu, je riadne odôvodniteľné, a to najmä nevyhnutnosťou posilnenia postavenia finančných investorov, celkovou stimuláciou finančného sektora a vyzvaním zvýšenia objemu poskytovaných úverov zabezpečených nehnuteľnosťami. Vhodné nastavenie podmienok zabezpečenia pohľadávok totiž ovplyvňuje právnu istotu veriteľov, ich náklady spojené so správou pohľadávky, a tým aj celkovú cenu úverov a iných investičných produktov, čo priamo súvisí s ekonomickými aspektmi a celkovou výkonnosťou hospodárstva. Kvalitatívne lepšie postavenie zabezpečeného veriteľa je preto v tomto prípade legitímne, pričom je určitou formou istoty, ktorú v procese kontraktácie presadil zabezpečený veriteľ.

Nemožnosť viesť exekúciu na záloh bez výslovného súhlasu záložného veriteľa v celom rozsahu akceptoval aj Ústavný súd SR vo svojom náleze zo dňa 23. 4. 2008, sp. zn. III. ÚS 20/08, pri ktorom Ústavný súd SR posudzoval totožnú skutkovú a právnu situáciu ako v analyzovanom prípade (vykonanie exekúcie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa). Ústavný súd SR v tomto prípade judikoval, že schválením príklepu bez predchádzajúceho súhlasu záložného veriteľa s vedením exekúcie na záloh bolo porušené právo záložného veriteľa ako sťažovateľa, na súdnu a inú právnu ochranu, pretože na vedenie exekúcie na záloh bol potrebný jeho predchádzajúci súhlas, ktorým súdny exekútor nedisponoval. K obdobnému záveru dospel Ústavný súd SR aj v plenárnom náleze zo dňa 13. 12. 2006, sp. zn. PL. ÚS 20/05, v ktorom nevyhovel návrhu Generálneho prokurátora SR na začatie konania o súlade § 151h ods. 6 OZ s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Plénum Ústavného súdu SR konštatovalo, že ak záložný veriteľ nesúhlasí so súdnou exekúciou zálohu, nemožno ju na tento záloh legálne viesť.

Uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 30. 9. 2010, sp. zn. I. ÚS 324/2010 (hoci pri uznesení ide o senátne rozhodnutie, je väčšinou prijaté na základe správy sudcu spravodajcu), v ktorom Ústavný súd SR konštatoval, že postupom exekučného súdu, ktorý schválil príklep udelený na exekučnej dražbe zálohu bez predchádzajúceho súhlasu záložného veriteľa s vedením exekúcie nebolo porušené ústavné právo záložného veriteľa na spravodlivý proces, koliduje s uvedeným plenárnym a senátnym nálezom Ústavného súdu SR. Navyše, predmetné uznesenie Ústavného súdu SR vôbec nereflektuje doterajšiu judikatúru a doktrínálne právne názory (uvedené v poznámke č. 6), pričom ani nešpecifikuje relevantné dôvody pre ich zmenu. Totožne sa vôbec nezaobrá ani eventuálnymi negatívnymi dopadmi sporných právnych názorov na praktickú funkčnosť hypotekárneho bankovníctva a reálnu vymožitelnosť bankových úverov zabezpečených nehnuteľnosťou.

Domnieva sa, že závery uznesenia Ústavného súdu SR zo dňa 30. 9. 2010, sp. zn. I. ÚS 324/2010 sú preto pre prax neprijateľné. Inkorporovanie § 61a ods. 2 EP do právneho poriadku SR nie je možné obchádzať spôsobom, ktorý proklamuje exekučný súd a ktorý domnelo aprobuje Ústavný súd SR, avšak iba v uznesení o odmietnutí ústavnej sťažnosti, ktoré nie je meritórnym rozhodnutím. Citované ustanovenie nespochybniteľne podmieňuje vedenie exekúcie na záloh súhlasom záložného veriteľa a ak súdny exekútor takýmto súhlasom nedisponuje, za žiadnych okolností nemôže pre oprávneného, ktorý nie je záložným veriteľom, exekúciu viesť. Akékoľvek alternatívne úvahy o možnostiach súdneho exekútora viesť exekúciu na záloh (kde oprávnený nie je záložným veriteľom) pri absencii súhlasu záložného veriteľa s vedením exekúcie na záloh sú flagrantným obchádzaním § 61a ods. 2 EP.⁸

III

Dalšia sporná argumentácia exekučného súdu

Okrem už analyzovanej konštrukcie exekučný súd v spornom rozhodnutí konkretizoval spôsob, ako má zmluvný záložný veriteľ postupovať v prípade, ak súdny exekútor začne viesť exekúciu na záloh po zriadení exekučného záložného práva. Exekučný súd definoval práva záložného veriteľa v prípade vedenia exekúcie na záloh nasledovne:

„V danom exekučnom konaní prednostný záložný veriteľ mal možnosť od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti v tridsaťdňovej lehote sám začať výkon svojho záložného práva. Plynutie tridsaťdňovej lehoty má zásadný význam preto, že prednostný záložný veriteľ (ak je jeho pohľadávka splatná) môže v tejto lehote oznámiť oprávnenému, že sám začína

8 V tomto smere nie je možné vylúčiť, že v praktickej rovine bude dochádzať k účelovému zriaďovaniu prednostných záložných práv v prospech osôb spriaznených s dlžníkom, a to za účelom blokovania hroziacej exekúcie (dlžník svojím právnym úkonom – záložnou zmluvou – obmedzí až zmarí možnosť uspokojenia pohľadávky oprávneného). Oprávnený sa v tomto smere môže ukracujúcemu právnemu úkonu dlžníka brániť prostredníctvom určenie neúčinnosti právneho úkonu dlžníka podľa § 42a a nasl. OZ, kde sa ukracujúci charakter právnych úkonov dlžníka a s ním spriaznených osôb v súlade s § 42a ods. 2 OZ prezumuje.

výkon záložného práva. Oprávnený (respektíve súdny exekútor) potom nemôže v exekúcii pokračovať. Ak prednostný záložný veriteľ v tejto tridsaťdňovej lehote oznámenie neuskutoční, nemôže potom sám začať výkon svojho záložného práva, až kým sa neskončí výkon záložného práva oprávneného. Prednostný záložný veriteľ, ak oznámenie v tridsaťdňovej lehote nevykoná, má potom dve možnosti realizácie svojho záložného práva / môže vyčkať, kým sa záloh v exekúcii oprávneného predá (respektíve kým sa exekúcia skončí inak) a potom začne výkon svojho záložného práva, ktoré predajom na dražbe nezaniklo, alebo môže v exekúcii oprávneného uplatniť uspokojenie svojej pohľadávky z výťažku z predaja zálohu.“

Exekučný súd tak judikoval, že (a) začatie výkonu exekučného záložného práva sa prednostnému záložnému veriteľovi oznamuje upovedomením o predaji nehnuteľnosti na exekučnej dražbe vydaným súdnym exekútorom, po doručení ktorého plynie prednostnému záložnému veriteľovi 30-dňová lehota na prevzatie výkonu exekučného záložného práva v zmysle § 151ma ods. 9 OZ, (b) prednostný záložný veriteľ môže výkon exekučného záložného práva prevziať a tým zabrániť jeho realizácii, (c) ak prednostný záložný veriteľ výkon exekučného záložného práva neprevzme, je povinný vyčkať na ukončenie jeho výkonu a následne buď uplatňovať nárok na uspokojenie z výťažku zo speňaženia zálohu alebo začať výkon svojho prednostného záložného práva.

Domnievam sa, že všetky závery, ku ktorým dospel exekučný súd, extrémne odporujú právnej úprave záložného práva v OZ, a to z nasledujúcich dôvodov:

Sub a) Upovedomenie o predaji nehnuteľnosti je procesným úkonom súdneho exekútora a nemožno ho považovať za hmotnoprávne oznámenie oprávneného, ako záložného veriteľa, adresované prednostnému záložnému veriteľovi v zmysle § 151ma ods. 9 OZ. Súdny exekútor nie je splnomocneným zástupcom oprávneného pri hmotnoprávných, ani pri procesno-právnych úkonoch. Upovedomenie o predaji nehnuteľnosti na exekučnej dražbe preto nevyvoláva tie právne následky ako oznámenie o začatí výkonu záložného práva záložným veriteľom, ktorý so svojím záložným právom v poradí nasleduje za prednostným záložným veriteľom.

Sub b, c) Začatie plynutia 30 dňovej lehoty na prevzatie výkonu záložného práva nemôže byť viazané na doručenie upovedomenia o predaji nehnuteľnosti na exekučnej dražbe. Ak kedykoľvek po doručení takéhoto upovedomenia, bez osobitného oznámenia oprávneného, ktoré je adresované prednostnému záložnému veriteľovi, dôjde k začatiu výkonu prednostného záložného práva, súdny exekútor nemôže exekučné záložné právo vykonať. Aj keby došlo zo strany oprávneného k osobitnému oznámeniu o začatí výkonu záložného práva, neprevzatie výkonu exekučného záložného práva zo strany prednostného záložného veriteľa nespôsobuje to, že prednostný záložný veriteľ by bol povinný vyčkať na výsledok, resp. ukončenie výkonu exekučného záložného práva (!). Podľa § 151ma ods. 9 OZ *secunda alinea*: „Ak prednostný záložný veriteľ alebo iný záložný veriteľ, ktorý je v poradí rozhodujúcim na uspokojenie záložného práva pred záložným veriteľom vykonávajúcim záložné právo, oznámi začatie výkonu záložného práva záložnému veriteľovi vykonávajúcemu záložné právo pred uplynutím lehoty podľa odseku 2 (30-dňová lehota pozn. aut.), nemôže záložný veriteľ vykonávajúci záložné právo pokračovať vo výkone záložného práva“. Citované ustanovenie vytvára prekážku pri výkone záložného práva iba záložným veriteľom, ktorí v poradí nasledujú za záložným veriteľom, ktorý prevzme výkon ich záložného práva. Za žiadnych okolností však neupravuje povinnosť prednostného záložného veriteľa čakať na ukončenie výkonu iného záložného práva, a to ani v prípade, ak prednostný záložný veriteľ nevyužije svoje právo prevziať výkon záložného práva v 30-dňovej lehote podľa § 151ma ods. 9 OZ.

Ak nedôjde k prevzatiu výkonu záložného práva prednostným záložným veriteľom, môže „neskorší“ záložný veriteľ viesť výkon svojho záložného práva s tým, že ak prednostný záložný veriteľ začne výkon prednostného záložného práva neskôr (t. j. po uplynutí 30 dňovej lehoty), budú sa súčasne vykonávať dve záložné práva, a to prednostné záložné právo a „neskoršie“ záložné právo (z hmotnoprávneho hľadiska nebráni vzniku takejto situácie žiadne zákonné ustanovenie).

Ak záloh speňaží skôr záložný veriteľ, ktorý je v poradí za prednostným záložným veriteľom, záloh zostáva zaťažený prednostným záložným právom a prednostný záložný veriteľ buď (I) výkon svojho záložného práva dokončí, čo bude viesť k opätovnému prevodu vlastníckeho práva k zálohu, alebo (II) uplatní nárok na uspokojenie svojej zabezpečenej pohľadávky z výťažku zo speňaženia zálohu, ktoré realizoval „neskorší“ záložný veriteľ. Ak záloh speňaží skôr

prednostný záložný veriteľ, „neskorší“ záložný veriteľ bude mať nárok iba na uspokojenie jeho zabezpečenej pohľadávky z prebytku z výťažku speňaženia zálohu podľa § 151ma ods. 5 OZ, avšak už nebude môcť pokračovať vo výkone svojho neskoršieho záložného práva, ktoré *ex lege* v súlade s § 151ma ods. 3 OZ po vykonaní prednostného záložného práva zanikne. Prednostnému záložnému veriteľovi preto nie je možné brániť v začatí výkonu jeho prednostného záložného práva, a to ani v prípade ak neprevezme výkon neskoršieho záložného práva podľa § 151ma ods. 9 OZ v 30 dňovej lehote.

Navyše, pri vykonávaní exekučného záložného práva a uplatnení nároku prednostného záložného veriteľa na uspokojenie z výťažku speňaženia zálohu v rámci exekučnej dražby zálohu vzniká výrazná disproporcía v miere uspokojenia pohľadávky prednostného záložného veriteľa. Z procesného hľadiska môže dôjsť k uspokojeniu pohľadávok záložných veriteľov na exekučnej dražbe až po schválení rozdelenia výťažku zo speňaženia zálohu po rozvrhu vykonanom súdnym exekútorom. Rozvrh výťažku príslušný exekučný súd často schváli niekoľko mesiacov po realizácii exekučnej dražby (v analyzovanom prípade exekučný súd schválil len príklep po viac ako 1,5 roku od jeho udelenia). Hoci sa pohľadávka prednostného záložného veriteľa úročí dohodnutým alebo zákonným úrokom z omeškania, môže byť uspokojená iba podľa jej stavu platnému ku dňu udelenia príklepu, resp. ku dňu uskutočnenia exekučnej dražby. Za obdobie odo dňa vykonania exekučnej dražby po schválenie rozvrhu sa však pohľadávka zvýši o úrok z omeškania, ktorého suma nebude prednostnému záložnému veriteľovi z výťažku uhradená, hoci jeho prednostné záložné právo uplatnením práva na výťažok zanikne. Akékoľvek „nútenie“ prednostného záložného veriteľa čakať na výsledok exekučnej dražby (tak, ako to proklamuje exekučný súd) je preto neakceptovateľné.

IV Záver

Predchádzajúci text ponúka relevantné argumenty proti výkladu, ktorý v analyzovanom rozhodnutí zaujal exekučný súd a aproboval Ústavný súd SR (opätovne zdôrazňujem, že uznesením o odmietnutí ústavnej sťažnosti, ktoré nie je meritórnym rozhodnutím). Domnievam sa, že prezentované argumenty sú principiálneho charakteru a v ich dôsledku nemusia byť uznesenia Ústavného súdu SR a exekučného súdu považované za správne. Nakoľko už dnes dochádza k „automatickému“ preberaniu prezentovaných sporných názorov do rozhodnutí exekučných súdov v konkrétnych veciach, je mimoriadne aktuálne, aby sa súdna prax v tejto otázke definitívne zjednotila a právne závery oboch rozhodnutí odmietla tak, aby sa nezneužívali na obchádzanie legitímnych práv zmluvných záložných veriteľov.

V materiálne chápanom právnom štáte je neprípustné, aby ojedinelé súdne rozhodnutia, ktoré bez podrobného zdôvodnenia svojho názorového odklonu od predchádzajúcej pomerne ustálenej súdnej judikatúry (navyše akceptovanej plenárnym a senátnym nálezom Ústavného súdu SR – III. ÚS 20/08, PL. ÚS 20/05), menili súdnu prax v intenciách, ktoré sa diametrálne odlišujú od pôvodne akceptovaného výkladu (Mazák, J.: **Exekučný poriadok. Komentár.** Bratislava : IURA EDITION 2006, s. 233; Krajčo, J.: **Exekučný poriadok. Komentár.** Bratislava : EUROUNION, Bratislava 2009, s. 218). Praktický dopad sporných právnych názorov na hypotekárne úverovanie a celkovú realizovateľnosť zmluvného záložného práva možno hodnotiť ako mimoriadne nepriaznivý (najmä vzhľadom na pertraktovanú povinnosť prednostného záložného veriteľa „čakať“ na skončenie výkonu exekučného záložného práva, ktorý nezriedka trvá aj niekoľko rokov), čo v konečnom dôsledku iba podporuje záver o vecnej nesprávnosti týchto rozhodnutí. ■

RESUMÉ

Exekúcia založenej nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa

Odborný príspevok reaguje na aktuálnu prax niektorých súdov, ktoré nereflektujú existenciu normatívneho zákazu viesť exekučné konanie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa. Zároveň spochybňuje argumenty uvedené v rozhodnutiach týchto súdov, pričom poukazuje na nepriaznivé následky, ktoré by akceptácia dotknutej argumentácie mohla pre právnu prax v budúcnosti priniesť. Príspevok sa venuje aj ďalším otázkam, ktoré súvisia s konkurenciou výkonu zmluvného záložného práva a exekučného záložného práva v rovnakom časovom období.

SUMMARY

Execution Levied Over the Pledged Property without the Pledgee's Consent

The article responds to current practice followed by some courts, which disregard the existence of a normative ban on the levy of execution involving the pledged property without the pledgee's consent. The author challenges and contests arguments given in judgements, which were made by these courts, and he points to adverse effects which the acceptance of such argumentation might have in the future. The article furthermore deals with other issues related to the competition between the exercise of a pledge under a contract on one hand and the execution levied over the pledged property on the other hand, both at the same time.

ZUSAMMENFASSUNG

Pfändung der verpfändeten Liegenschaft ohne Zustimmung des Pfandgläubigers

Im Fachbeitrag wird auf die aktuelle Praxis einiger Gerichte, bei denen das bestehende normative Verbot der Führung des Zwangsvollstreckungsverfahrens über das Pfandgut ohne Zustimmung des Pfandgläubigers nicht reflektiert wird, rückgewirkt. Zugleich werden die in den Entscheidungen dieser Gerichte angeführten Beweisgründe in Frage gestellt, wobei vom Autor auf ungünstige Auswirkungen, die die Annahme der erwähnten Argumentation für die Rechtspraxis in Zukunft haben könnte, hingewiesen wird. Der Beitrag widmet sich auch den weiteren Fragen in Zusammenhang mit der Konkurrenz der Vollstreckung des vertraglichen Pfandrechtes und des Pfändungspfandrechtes im gleichen Zeitraum.

Povaha precedensu ako prameňa práva

JUDr. Rudolf Kasinec

Precedens ako primárny prameň práva je typický pre štáty s angloamerickým právnym systémom. V kontinentálnej Európe sa do pozície primárneho prameňa práva presadil na začiatku 19. storočia zákon, ktorý prostredníctvom filozofie právneho pozitivizmu a teórie právneho monizmu postupne vytlačil ostatné pramene práva. Súčasná situácia v oblasti práva sa od tých čias výrazne zmenila. Množstvo vonkajších faktorov ovplyvňuje nielen podobu európskej spoločnosti, ale i podobu práva. Zmeny nastávajú i v jej samotnom vnútri. Významnú úlohu v procese zmien zohrala najmä Veľká Británia, ktorá sa stala súčasťou Európskej únie. Právny systém Anglicka sa výrazne odlišuje od právnych systémov ostatných členských štátov Európskej únie. Precedens ako prameň práva sa začína presadzovať aj v súdnych orgánoch európskych spoločenstiev a je možné, že v budúcnosti sa presadí aj v jednotlivých štátoch.

Precedens ako prameň práva

Slovo precedens (lat. *praecedens*) bolo známe už v staroveku a pretrvalo až do dnešnej doby. V právnických slovníkoch a slovníkoch cudzích slov je precedens definovaný ako prípad, ktorý sa stal skôr. Presnejšia definícia znie predchádzajúci prípad určujúci alebo ospravedlňujúci prípady nasledujúce. Na pochopenie nám lepšie poslúži legálna definícia pojmu precedens.

„Precedens ako prameň práva je individuálny právny akt (rozhodnutie) štátneho orgánu (súdu alebo orgánu štátnej správy), ktorý nadobúda normatívny význam, ak sa ním rieši prípad dosiaľ normami neregulovaný.“¹

JUDr. Rudolf Kasinec

Absolvent Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 2011 obhájil rigoróznú prácu s názvom

Precedens a jeho postavenie

v angloamerickom systéme práva. Od septembra 2009 pôsobí ako interný doktorand na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Témou jeho dizertačnej práce sú Pramene práva v európskej právnej kultúre.

„Definície precedensu vychádzajú z jeho záväznosti pre budúcnosť, ale líšia sa v nich dôvody tejto záväznosti. Príkladom môžu byť dve z definícií, ktoré uvádza Black:

- a) „právne pravidlo prijaté pre určitý typ prípadu a následne platné (rozhodujúce) pre rozhodovanie podobných prípadov“;
- b) súdne rozhodnutie, ktoré má byť príkladom a autoritou pre identický alebo podobný prípad, ktorý bude prejednávaný neskôr, alebo pre podobnú právnu otázku.

Rozdiely medzi oboma definíciami spočívajú v tom, že prvá z nich sa odvoláva na formálnu silu precedensu, zatiaľ čo druhá presadzuje riešenie, ktoré je v ňom obsiahnuté.“²

S precedensom ako prameňom práva sme sa mohli stretnúť už v starovekom Ríme. „Rozhodnutia prétora a iných úradníkov v konkrétnych prípadoch sa uznávali za záväzné pri rozhodovaní ďalších analogických prípadov.“³ Takto sa vytváral špecifický systém „prétorského práva“. Podobný stav platil aj v stredoveku, kedy úlohu prétorov prevzali feudálne sudy, ktorých rozhodnutia nadobúdali normatívny význam.

Právo je neustále sa tvoriaci súbor právnych noriem, obyčají, rozhodnutí, zmlúv. Jeho tvorcovia sa márne pokúšajú upraviť všetky situácie, ktoré môžu v bežnom živote nastať. Niektoré inštitúty sú právom upravené príliš všeobecne, niektoré zas trpia veľmi striktnou úpravou.

1 Krsková, A.: **Základné pojmy teórie práva.**

Bratislava : Akadémia pol. Zboru SR, 1994, s. 31.

2 Zoulík, F.: **Soudcovské právo.** In: Teoretické problémy práva na prahu

21. st. letí. Praha : Karolinum, 2002, s. 95.

3 Krsková, A.: **Základné pojmy teórie práva.**

Bratislava : Akadémia pol. Zboru SR, 1994, s. 32.

4 Ústava SR, článok 1

5 Ottová, E.: **Teória práva.**
Šamorín : Heuréka, 2006,
s. 68.

Následne vznikajú problémy, ktoré neumožňujú príslušnému orgánu zaujať v spornom prípade jasné stanovisko a vec následne vyriešiť k všeobecnej spokojnosti. Vznikajú zbytočné prietahy v konaní, navrhujú sa súdne trovy a vec nie je doriešená ani po mnohých rokoch. Nenarúša sa tým idea právneho štátu? V našej ústave je uvedené – „Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.“⁴ Kľúčové v tejto vete je slovné spojenie právny štát. Dôležité je poukázať na rozdielne teórie právneho štátu aplikované u nás a v štátoch patriacich do angloamerického systému práva. Angloamerickú koncepciu právneho štátu vytvoril známy anglický konštitucionalista A. V. Dicey v diele Úvod do štúdia ústavy (*Introduction to the Study of Constitution*). V nej prezentuje tri základné zásady tejto koncepcie:

„1. Nikto nemôže byť pozbavený života, slobody alebo majetku, pokiaľ neporušil právne predpisy a táto skutočnosť nebola kvalifikovaná v riadnom súdnom procese.

2. Nikto nemôže byť postavený nad zákon.

3. V právnom štáte sa má uplatňovať vláda práva a nie vláda ľudí.“⁵

Táto koncepcia právneho štátu vyústila k silnému postaveniu nezávislých súdov, ktorých rozhodnutia v konkrétnych prípadoch sa stávajú prameňmi práva (*judge made law*) a získavajú tým všeobecnú záväznosť. Právo sa tu tvorí zdola, čo je opozitum kontinentálneho systému práva, v ktorom sa právo tvorí výhradne zhora zákonodarným orgánom.

Precedens v práve

Precedens je v dnešnej dobe chápaný ako formálne obligatórny prameň práva najmä v angloamerickom type právnej kultúry a v práve medzinárodnom. V kontinentálnom type právnej kultúry má len kvázi precedentný význam vo forme najvýznamnejších súdnych judikátov. Vo väčšine prípadov ide o sudy vyššej inštancie, kde najsilnejšie postavenie prináleží najvyššiemu súdu v jednotlivých krajinách kontinentálnej Európy.

Medzi charakteristické znaky precedensu patrí:

1. originálnosť – ide tu o prvé rozhodnutie určitej veci, ktorá nebola nikdy predtým riešená a nie je známy žiaden judikát v podobnom prípade.
2. formálna obecná záväznosť – po vydaní rozhodnutia sa judikát stáva súčasťou právneho systému a nadobúda všeobecnú záväznosť. Všetky nasledujúce rovnaké prípady sa opierajú o vydané rozhodnutie.

Pre precedensy platí:

1. Určitý pozitívny moment – angloamerický právny systém sa stáva vďaka precedensom pružným modelom, v ktorom každú medzeru v práve ihneď zaplata rozhodnutie súdu.
2. Určitý negatívny moment – problémom tohto právneho systému je jeho malá predvídateľnosť, z ktorej vyplýva i nižšia miera právnej istoty.

Precedens charakterizuje jeho kauzistická povaha. Sudy rozhodujú na základe právnych princípov a právnych obyčají typických pre krajiny aplikujúce precedentné právo. Najdôležitejšia je racionálnosť súdneho rozhodnutia, aby každé bolo presvedčivo zdôvodnené. Nesmie sa zabúdať ani na spravodlivosť, ktorá je však ťažko definovateľná a jej obraz v praxi sa nemusí každému subjektu javiť presvedčivo. Precedensy vytvárajú len určité druhy súdov. „Všeobecne platí, že rozhodnutia vyšších súdov (v rámci určitého systému súdov) sú povinné a záväzné pre nižšie sudy v rámci tohto systému – to znamená, že princíp prijatý vyšším súdom musí byť nasledovaný v ďalších prípadoch. Rozhodnutia nižších súdov nie sú záväzné pre sudy vyššie, aj keď čas od času vyšší súd prijme úvahy a závery súdu nižšieho stupňa. Rozhodnutie súdu na rovnakej úrovni (zvyčajne odvolacích súdov) sú považované za dostatočne presvedčivé. To znamená, že by ich mali vždy starostlivo zvážiť pri neskoršom konaní, ale nie sú nimi viazané.“⁶

Sudcovská tvorba práva je charakteristická najmä pre krajiny patriace do angloamerického systému práva. Netreba ju však stotožňovať výlučne s pojmom precedensu. „Zdôrazniť treba skutočnosť, že pojem sudcovské právo nie je možné v súčasnosti stotožňovať len so súdnymi precedensmi. Môžeme rozlišovať tri jeho súčasti:

1. súdne precedensy v oblasti angloamerického a medzinárodného práva,
2. quasiprecedensy vytvorené v právnych poriadkoch kontinentálnej právnej kultúry vyššími súdmi (vrátane ústavných) podľa zákonov (vrátane ústavných) a normatívnych právnych

6 <http://www.lectlaw.com/def2/p069.htm>,
dostupné 17. 11. 2010.

zmlúv, ktoré fakticky pôsobia ako precedensy, ale nie sú formálne záväzné, ich nedodržanie nie je sankcionované.

3. rozhodnutia súdov (ústavných alebo správnych) normatívnej povahy, ktorými zasahujú do právneho poriadku z hľadiska ochrany ústavnosti a legality.⁷

Štruktúra precedensu a pojmy s ním spojené

Na to, aby bol precedens využiteľný v praxi je nutné ho bližšie charakterizovať a opísať jeho štruktúru. „Precedens je teda individuálny právny akt, ktorý nadobúda normatívny význam, stáva sa prameňom práva. Je to rozhodnutie, ktorým sa rieši prípad dosiaľ neregulovaný, a stáva sa záväzným vzorom pre budúce rozhodovanie prípadov rovnakého druhu predovšetkým na súdoch inštančne nižšieho stupňa.“⁸ Z tejto definície jasne vyplýva, že nie každé súdne rozhodnutie má charakter precedensu. Dôležitá je skutočnosť, že ide o prvé rozhodnutie v danej veci. Nasledujúce súdne rozhodnutia opierajúce sa o precedens sa nestávajú precedensom, ale sú len individuálnymi právnymi aktmi, ktoré sú záväzné len pre strany sporu.

Precedens ako prameň práva sa skladá z konkrétnych častí, pre ktoré je charakteristická odlišná záväznosť. Sú nimi:

1. *Ratio decidendi* – je základ, dôvod rozhodnutia či podstata kauzy. Je to normatívna veta, ktorá sa používa pri podobných prípadoch. Charakteristická pre túto časť je jej všeobecná záväznosť. „Ratio decidendi býva definované ako právny princíp (prípadne právna norma), ktorou súd rozhodol danú kauzu, t. j. základ rozhodnutia potrebný pre individuálne rozhodnutie, bez ktorého výrok samotný stráca zmysel.“⁹ *Ratio decidendi* tvorí základnú časť precedensu, ktorá je záväzná pre nižšie súdy a slúži väčšej istote, ktorá pramení z väčšej predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Minimalizujú sa tým spory v právnych veciach pri podobných prípadoch na súdoch. Sudca nie je povinný zaoberať sa všetkými argumentmi vznesenými počas súdneho konania, ale musí objasniť právne princípy, na ktorých dospel k záverom tak, aby konečné rozhodnutie bolo riadne odôvodnené v práve.¹⁰
2. *Obiter dictum* – pre túto časť právneho precedensu je charakteristická jej relatívna záväznosť. Jej záväznosť sa vzťahuje len na konkrétnu kauzu, na každý osobitný prípad. Súd sa tu pokúša odôvodniť prečo rozhodol tak, ako rozhodol v danej veci. „*Obiter dicta* sú poznámky vytvorené súdnou stolicou alebo v písanej podobe sudcom, ktoré môžu byť časťou názoru alebo súdneho rozhodnutia, ale nie sú samy o sebe právne relevantné, to znamená, že súdne rozhodnutie alebo názor, ktorého sú súčasťou by bolo záväzné aj bez nich. Termín samotný pochádza z latinčiny, *obiter dictum* je množné číslo a zvyčajne je prekladaný ako „niečo, čo bolo povedané mimochodom“. Nachádza sa takmer vo všetkých súdnych výrokoch s výnimkou najstručnejších. Tieto poznámky sú bežnou súčasťou judikatúry vo svete.“¹¹

Pred vynesením rozsudku je dôležité preskúmať známe fakty, platné právne predpisy, existujúce súdne rozhodnutia, ktoré prednesú strany sporu. Následne sa musí stanoviť logický postup spracovania týchto preskúmaných okolností, aby mohol súd vyniesť finálny verdikt. Súd musí nájsť medzi týmito materiálmi *ratio decidendi*. „Sudca tvoriaci rozsudok nijak formálne *obiter dictum* od *ratio decidendi* neodlišuje a je to na budúcom sudcovi, aby normatívnu časť rozsudku od jeho nenormatívnej odlíšil. Niekedy je tento rozdiel jednoduchý, inokedy je však nutné posudzovať danú vec komplexne a s ohľadom na konkrétny prípad posúdiť eventúálnu povahu a záväznosť spornej časti.“¹²

S precedensom sa spájajú ďalšie pojmy, ktoré napomáhajú stabilite právneho systému a jeho prispôbovaniu sa meniacim podmienkam. *Distinguishing* je prípad, kedy sudca modifikuje precedens. Táto situácia nastane, keď nie je precedens na riešenie daného prípadu adekvátny. Sudca poukáže na najdôležitejšie rozdiely medzi precedensom a prejednávanej prípadom, a potom môže precedens upraviť pre daný prípad. „Súd aplikujúci precedens klasifikuje fakty precedentnej kauzy, ako aj fakty prípadu, v ktorom je precedens aplikovaný. To ponecháva danému súdu značne veľkú voľnosť pri zaobchádzaní s precedensom. Hlavne sa tak otvára pole

7 Gerloch, A.: **Zákon alebo precedens?**. In: Teoretické problémy práva na prahu 21. storočia. Praha : Karolinum, 2002, s. 80.

8 Ottová, E.: **Teória práva**. Šamorín : Heureka, 2006, s.188.

9 Kühn, Z.: **Aplikace práva ve složitých případech**. Praha : Karolinum, 2002, s. 296.

10 <http://www.gillhams.com/dictionary/243.cfm>, dostupné 16. 11. 2010.

11 <http://www.wisegeek.com/what-is-obiter-dicta.htm>, dostupné 15. 11. 2010.

12 Kühn, Z.: **Doktrína stare decisis v zemích common law**. In: Právník 138, č. 8 (1999), s. 697.

13 Kühn, Z. – Bobek, M.
– Polčák, R.: **Judikatura a právní argumentace. Teoretické a praktické aspekty práce s judikaturou.** Praha : AUDITORIUM, 2006, s. 22.

14 Demčák, S.: **O závaznosti judikatury v podmienkach Slovenskej republiky.**
In: Bulletin slovenskej advokácie 6/2009, ročník XV, s. 10.

15 Precedenčná tvorba práva so sebou prináša však aj určité nevýhody. Bližšie pozri kapitolu: Zákon a precedens.

16 Bližšie pozri <http://www.abolish-alimony.org/content/privacy/Right-to-Privacy-Brandeis-Warren-1890.pdf>, dostupné 23. 11. 2010.

17 Drgonec, J.: **Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenie spravodlivosti a právnej istoty.** In: Justičná revue, 60, 2008, č. 5, s. 711 – 727.
Dostupné na: <http://www.epi.sk/Domov/Default.aspx>

pre odlišenie (*distinguishing*), teda určenie, či relevantné skutočnosti precedensu boli dostatočne odlišné od tých, ktoré boli nájdené v kauze práve rozhodovanej.¹³

Overruling je názor sudcu, že pre posudzovaný prípad je precedens zastaraný alebo vecne nesprávny a nemožno ho pomocou *distinguishingu* zmeniť. Problémom angloamerického systému práva je časová i spoločenská prekonanosť niektorých starých precedensov, ktoré sú v platnosti dlhú dobu. V praxi sa môžeme stretnúť s rozhodnutiami starými desiatky i stovky rokov, ktoré by dnes nemohli byť použité. Potom môže sudca vytvoriť nové pravidlo – *overruling*.

Právne systémy aplikujúce precedensy sa musia držať aj určitých zásad. Dôležité je, aby sa precedensy nemenili pri každom spore a tým nenarúšali stabilitu právneho poriadku štátu, ktoré ich aplikujú ako pramene práva. Zásada *stare decisis* (pridržať sa rozhodnutého) je najdôležitejším základom pre právnu istotu a stabilitu štátov, ktoré sa priklonili k spomínanému právnemu systému. Vydané rozhodnutia nesmú byť neopodstatnene menené, čo sa spája s ďalšou zásadou *rule of precedent*. Precedentné rozhodnutia sa aplikujú na podobné prípady a bez pádného dôvodu ich nemôže meniť ani súd, ktorý ich vydal. Ide o najdôležitejšiu zásadu v právnom systéme angloamerického práva. Na to, aby sa mohol z precedensu stať všeobecne záväzný prameň práva je dôležité upraviť podmienky, za ktorých nastáva takáto situácia. Nestačí len povedať, že každé rozhodnutie súdu sa stáva automaticky všeobecne záväzným. Nastala by situácia, kedy by vznikali rozhodnutia v podobných veciach s diametrálne odlišným rozsudkom. Týmto by bola narušená právna istota ľudí na právo a nastal by chaos v celej súdnej sústave. Vďaka zásade *stare decisis* takýto stav nastať nemôže. „Kühn poukazuje na to, že súdne rozhodnutie by nemalo byť výlučne legálne, t. j. mať oporu v úzko chápanom pozitívnom práve, ale malo by byť tiež racionálne. Zdôrazňuje, že princíp formálnej spravodlivosti, podľa ktorého sa majú rovnaké prípady posudzovať totožne, je základom právneho uvažovania *common law* a jeho zásady *stare decisis*.“¹⁴

Význam sudcovskej tvorby práva pre modernú spoločnosť

Hodnota precedensu pre dnešnú spoločnosť a moderné právo je stále veľkou neznámou v kontinentálnom právnom systéme. Precedens a s ním spojená sudcovská tvorba práva má oproti zákonnej tvorbe práva viaceré výhody.¹⁵ Dôležitá je zásada spravodlivosti súdneho konania, kde súdy riešia konkrétny prípad, v ktorom vystupujú skutočné osoby. Sudcovia nerozhodujú len o návrhu zákona, ktorý majú pred sebou na papieri. Zákonodarca rozhoduje o určitom zákone, no vopred nemôže poznať, ako daný zákon bude v praxi pôsobiť. Nemôže poznať dôsledky, ktoré prijatý zákon vyvolá a ako bude na subjekty v súdnom konaní pôsobiť.

Sudca rieši konkrétny prípad a pred sebou má skutočných ľudí, o ktorých právach a povinnostiach musí rozhodnúť. Sudca môže zväziť pred vynesením rozsudku, aké dôsledky súdne rozhodnutie v danej veci vyvolá a aké následky bude mať pre subjekty konania. Sudca je s osobami prítomnými na konaní v priamom kontakte, môže im hľadiť do očí, vypočuť si ich argumenty, zväziť dôkazy, výpovede svedkov, znalcov. Až keď je pevne rozhodnutý a pripravený, tak vydá rozhodnutie, ktoré je záväzné pre strany konania a môže sa stať ako precedens i všeobecne záväzným prameňom práva pre ďalšie podobné prípady, ktoré nastanú v budúcnosti.

Precedensy vplývali na tvorbu práva a niektoré rozhodnutia vyústili aj do prijatia dôležitých právnych aktov. „Uplatňovanie súdnej moci rozhodovaním v druhej možnej podobe, pri skutočnej sudcovskej činnosti, má povahu tvorivej činnosti. Súdna tvorba práva sa spolu podpísala na vývoji práva, predovšetkým v oblasti základných (ľudských) práv a slobôd. V decembri 1890 vyšiel v časopise Harvard Law Review článok, v ktorom jeho autori S. Warren a L. Brandeis¹⁶ navrhli vytvoriť nový právny inštitút – právo na súkromie. Odvodili ho z ústavného práva na riadny súdny proces. Tomuto procesnému právu obaja autori celkom netradične priznali aj hmotnoprávny rozmer. Okrem toho, že ich výkladom Ústavy USA sa zrodilo právo na súkromie, položili ním aj teoretický základ jednej z najvýznamnejších doktrín Najvyššieho súdu USA – doktrína „*substantive due process*“, pomocou ktorej sa definovali viaceré „implicitné ústavné práva“, takže im mohol poskytnúť ochranu Najvyšší súd, hoci neboli výslovne uvedené v texte ústavy.“¹⁷ Precedens sa pričínal k prijatiu jedného z najvýznamnejších ľudských práv súčasnosti,

ktorým je právo na súkromie. Podobná situácia bola i pri prijímaní zákonov o ochrane životného prostredia.

Význam sudcovskej tvorby práva sa ešte znásobil v posledných rokoch, kedy sa do popredia tlačí medzinárodné právo a mnohé krajiny sa stali súčasťou medzinárodných spoločenstiev. Štáty sa pridružujú k medzinárodným dohovorom a aplikujú ich do svojich právnych poriadkov. Občan má následne možnosť požiadať o rozhodnutie spornej veci nielen domáci súd, ale za vymedzených podmienok sa môže odvolať i na nadnárodný orgán so súdnou právomocou. Štátne súdy tak strácajú časť svojej moci a často ich kritizuje medzinárodné spoločenstvo za zanedbanie svojich povinností alebo za vynesenie nesprávneho rozhodnutia. Dôležité je dodať, že sudcovia mimo angloamerického systému práva sú nútení rozhodovať podľa zákonov, ktoré vytvoril štátny orgán so zákonodarnou právomocou. Ich rozhodovanie nenadobúda všeobecnú záväznosť, a preto je i málo akceptované občanmi. „Postoj k sudcovskej tvorbe práva v materiálnom právnom štáte úzko súvisí s vážnosťou, ktorá sa prizná zásade *denegatio iustitiae*. Odmietanie možnosti, že súdy vytvárajú právo, sa spája s prehladaním úlohy, ktorú súdy musia plniť v materiálnom právnom štáte ako type štátu, v ktorom sa podriadenie všetkých významných spoločenských vzťahov právu (zákonu) nielen proklamuje, ale skutočne aj uplatňuje. Je prakticky nemožné, aby zákonodarca vo fáze tvorby právnej úpravy odhadol všetky vzťahy, ktoré sa v ním regulovanej oblasti v spoločnosti vyskytnú. V každom právnom poriadku existuje „sivá zóna“ právnej úpravy.“¹⁸

Zákon a precedens

Zákon i precedens zastávajú pozíciu primárnych prameňov práva v dvoch najvýznamnejších právnych systémoch súčasného práva. Oba pramene práva majú charakteristické postavenie, z ktorého vyplývajú ich určité pozitíva i negatíva. Dôležité je poukázať na základne rozdiely medzi nimi v ich reálnom pôsobení v spoločnosti. Na to, aby sme získali predstavu o najvýznamnejších rozdieloch medzi zákonnou a sudcovskou tvorbou práva je potrebné rozdiely medzi nimi porovnať a dôkladne ich charakterizovať. Tento výpočet sa pokúsi konfrontovať rozdiely medzi oboma prameňmi a vytvoríť oponu, ktorá ich oddelí, prípadne v niektorých bodoch i priblíži k sebe. Vybrať rozdiely, ktoré poukážu na slabé, ale i silné stránky oboch prameňov sú podstatné pre návrh ich spoločného fungovania v jednom právnom systéme ako rovnocenných prameňov práva.

Legislatíva kontra precedentná tvorba práva:

1. Všeobecne platí, že písané právo je stručné, jasné, ľahko prístupné a poznateľné. Naopak, *case law* je veľmi detailné, komplexné a nie je ľahké mu porozumieť. Dôvod komplexnosti precedentného práva je zakorenený v spôsobe jeho vytvárania. Riešenie konkrétneho prípadu a následne vytváranie precedentov si vyžaduje dôkladnú analýzu daného prípadu, aby ním vytvorené *ratio decidendi* bolo možné bez problémov aplikovať na ďalšie prípady.
2. Zákon môže pochopiť každý priemerne vzdelaný človek. Zákonodarca sa má snažiť o čo najjednoduchšie vyjadrenie právneho predpisu, aby mu porozumel čo najširší okruh osôb, ktorým je určený. Zatiaľ čo precedentom môžu porozumieť len právnici, sudcovia a znalci práva. Súdne rozhodnutia tvorené súdmi v angloamerickom systéme práva sú omnoho zložitejšie. Je komplikované odlíšiť záväznú časť od nezáväznej, vyskytuje sa tu množstvo odborných právnických výrazov, odkazy na ďalšie konania, odbornú literatúru. Pre bežného občana je nemožné vyznať sa v takom množstve informácií a efektívne brániť svoje práva.
3. Zákonodarná moc predstavovaná parlamentom je zdrojom práva. V rovnakom čase má unikátnu možnosť a to, že môže zrušiť akýkoľvek zákon alebo zákony, ktoré sú obsolentné (zastarané). Táto zrušujúca právomoc má viacero výhod, ktoré sú nedostupné u ostatných prameňov práva. Precedens má len konštitutívny charakter, ktorý má za následok tvorbu kvalitného práva. Je to nevratný úkon (proces). Nie je možné sa vrátiť rovnakou cestou, ako bol vytvorený. Pri zákonoch je možnosť rýchlej reakcie na vzniknutý stav, no nevýhodou je vznik často nekvalitných právnych aktov, ktoré sú často novelizované. Precedensy sa vytvárajú náročnejšie, zložito sa menia, no vo svojej finálnej podobe sú kvalitnejšie ako zákony.

18 Drgonec, J.: **Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenie spravodlivosti a právnej istoty.** In: *Justičná revue*, 60, 2008, č. 5, s. 711 – 727.
Dostupné na: <http://www.epi.sk/Domov/Default.aspx>

19 Prusák, J.: **Teória práva.**

Bratislava : Právnická fakulta UK, 2001, s. 77.

20 Kühn, Z. – Bobek, M.

– Polčák, R.: **Judikatura a právní argumentace. Teoretické a praktické aspekty práce s judikaturou.** Praha : AUDITORIUM, 2006, s. 29.

21 Gerloch, A. – Tomášek, M.:

Nové jevy v právu na počátku 21. století II – Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2010, s. 41.

22 Tátokapitola vychádza z vý-

počtu 15 rozdielov medzi Legislatívou a precedensom – <http://www.rajputbrotherhood.com/articlelibrary/20100718460/15-differences-between-legislation-and-precedent.html>, dostupné 3. 8. 2010.

23 Kühn, Z. – Bobek, M.

– Polčák, R.: **Judikatura a právní argumentace. Teoretické a praktické aspekty práce s judikaturou.** Praha : AUDITORIUM, 2006, s. 13.

24 Zoulík, F.: **Sudcovské právo.**

In: Teoretické problémy práva na prahu 21. století. Praha : Karolinum, 2002, s. 100.

25 Zoulík, F.: **Sudcovské právo.**

In: Teoretické problémy práva na prahu 21. století. Praha : Karolinum, 2002, s. 98.

4. Zákonodarná moc len právo tvorí. Tvorba práva je jej jedinou funkciou. „Podstata tejto právomoci spočíva v práve prijímať, meniť, dopĺňať i revidovať ústavu, ako aj v práve prijímať, meniť, dopĺňať, zrušovať zákony a iniciovať ich prijatie, zmenu, doplnenie i zrušenie.“¹⁹ Právo sama nepresadzuje. V právnom systéme založenom na precedenčnej tvorbe práva sudca tvorí právo a následne ho i presadzuje, chráni.
5. Zákony stanovujú určitý druh správania za nezákonný a trestajú činy, ktoré sa vzťahujú k danému správaniu. Je to výhoda zákonov. Zákonodarca musí vymedziť určité ľudské správanie za protispoločenské, označiť ho ako delikt a stanoviť trest za spáchanie daného konania. Problém nastáva, keď dôjde k protispoločenskému konaniu, ktoré zákon neupravuje. Pri medzerách v práve musí nastúpiť analógia, ktorá môže mať nepredvídateľné dôsledky. Pri precedentnej tvorbe práva ide o prvý prípad, ku ktorému došlo. Podľa toho súd podá výklad jeho charakteru, okolností. Precedentné právo pôsobí retrospektívne.
6. Predvídanie je výhodou právnych predpisov. Je možné predvídať niektoré následky, ktoré môže zákon v praxi vyvolať. Predpoklad je úplne v rozpore s precedenčnou tvorbou práva. Výraz „precedens“ sám znamená vidieť späť (pozerať sa do minulosti).
7. Rozsah legislatívy je obrovský. Tým vzniká možnosť zaplňovania medzier. Kedykoľvek vznikne určitá medzera, legislatíva vstúpi do hry a odstráni ju. Dôležitou je schopnosť zákonodarcu rýchlo a efektívne reagovať, čo je možné len v stabilnom politickom prostredí. Pokiaľ ide o precedens, je problém, aby zostal nemenný. „V takomto a priori veľmi širokom systéme je jediným možným systémovým spojivom existencia zásady *stare decisis*.“²⁰
8. Právo je v kontinentálnej Európe kodifikované. „Zákonné právo je relatívne prehľadné, je možné ho dobre systematizovať, navádza k jednotnej interpretácii a aplikácii.“²¹ Precedensy sú zozbierané len v odborných časopisoch a zbierkach. Tieto zbierky obsahujú dôležité prípady, ktoré vyberá rada, spracúvajú právnici a odsúhlasujú sudcovia, ktorí sa podieľali na rozhodovaní v daných sporoch.²²

Pri tomto výpočte je dôležité poukázať, že rozdiely sú vyobrazené medzi zákonnou a sudcovskou tvorbou práva, nie sú to rozdiely medzi angloamerickým a kontinentálnym právnym systémom. Základom je vyvrátenie nesprávneho tvrdenia, že je „systém *common law* čisto nepísané právo tvorené sudcami. To je síce do istej miery pravda, pretože sudcovské právo je najvýznačnejším znakom angloamerickej právnej kultúry, avšak sudcovské právo nie je jediným ani prevažujúcim prameňom práva, nehovoriac už vôbec o tom, že by azda bolo prameňom najväčšej právnej sily.“²³

Precedens v komunitárnom práve a na Slovensku

V kontinentálnom práve sa môžu precedensmi stať rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie a Všeobecného súdu (predtým Súd prvej inštancie). Rozhodnutia týchto súdov sú v dnešnej dobe veľmi významné. Značne sa odlišujú od rozhodnutí súdov vydávaných v jednotlivých členských štátoch Európskej únie i ostatných štátov kontinentálnej Európy. Len niektoré z týchto rozhodnutí obsahujú všeobecne záväzné právne pravidlá a stávajú sa tak precedensmi. Nemôžeme preto hovoriť o sudcovskej tvorbe práva, ale len o jeho dotváraní. „Tendencie vývoja právnych poriadkov nepochybne smerujú k tomu, aby zákonné a sudcovské právo existovali vedľa seba a vzájomne sa ovplyvňovali a doplňovali. Výrazným prejavom toho je predovšetkým európske komunitárne právo, v ktorom normatívne právo (primárne ako aj sekundárne) veľmi podstatne dotvára sudcovské právo.“²⁴

Komunitárne právo spolu s právom slovenským sa vyvíjajú v geografickom priestore, ktorý patrí do kontinentálneho systému práva. „V kontinentálnom práve, kde prevládajúcim prameňom je právo zákonné, je problém, ako súdne rozhodnutia s precedentnou pôsobnosťou začleniť do právneho poriadku. Vedľa koncepcií, ktoré to celkom odmietajú, existujú názory, že dotváranie práva súdnou judikatúrou je rovnako prameňom práva. Je však snaha, aby súdom vytvárané právo nebolo vyjadrené charakteristikou prípadu, ale v tzv. právnych vetách, ktoré v podstate preberajú sémantiku normatívnych aktov a predstavujú v podstate vyjadrenie toho, čím je práva norma vytváraná.“²⁵

Veľká Británia je súčasťou priestoru aplikujúceho komunitárne právo. Ako krajina, ktorej právo je založené na precedensoch ako prameňoch práva, je konfrontovaná s kontinentálnym právom preferujúcim zákon ako primárny prameň. „Kontra pozičné postavenie zákona a precedensu ako dvoch ústredných, v istom zmysle protikladných prameňov práva, symbolizujúcich v zjednodušenej podobe rozlíšenie európskej kontinentálnej a angloamerickej právnej kultúry, nevystihuje mnoho vrstevnatosť atribútov a relácií recentného poňatia demokratického právneho štátu v jeho dynamike, otvorené novým podnetom právnej a politickej praxe na prahu 21. storočia.“²⁶

Slovensko patrí geograficky i vývojovo do oblasti štátov aplikujúcich právo písané. Právo nie je tvorené súdmi, ale na základe zákonov. Rozhodnutia súdov sú len ústami zákona. Právo je tvorené zhora od orgánov so zákonodarnou právomocou, ktorú tieto orgány získali od zdroja moci – občanov. „Jedným z aktuálnych problémov slovenského práva, patriaceho do kontinentálnej právnej kultúry s prevládajúcim normatívnym pôsobením zákona je to, či súdne rozhodnutie začleniť do systému prameňov práva, a tak akceptovať jeho „precedentnú“ pôsobnosť. Popri koncepciách, ktoré túto možnosť bezvýnimočne odmietajú existujú názory, že judikatúra je tiež minimálne fakticky záväzným prameňom práva.“²⁷ Precedens sa u nás nestal prameňom práva, zastáva iba určitú pomocnú funkciu. Mnoho právnikov a advokátov sa v praxi veľa ráz odvolávajú pri riešení rôznych prípadov na rozhodnutia súdov vydaných skôr v podobných prípadoch. Najväčší význam sa prikladá rozhodnutiam Najvyššieho súdu, ale ani tie nezaručujú jednoznačné rozhodnutie v podobnej veci. Ak súdy nižšej inštancie rozhodnú podobný prípad odlišne ako predtým Najvyšší súd, do popredia sa tlačí problematika právneho štátu a s ňou spájaná právna istota.

Postavenie sudcu v kontinentálnom systéme práva je komplikované. Sudca by mal rozhodovať na základe zákona, má byť ústami zákona. Aplikovať právo a následne vynášať individuálne právne akty nie je zďaleka jednoduchou záležitosťou. Orientovať sa v množstve zákonov, ktoré sú pravidelne novelizované, je možné len s nesmiernou dávkou trpezlivosti. Zásahy zo strany orgánov Európskej únie tiež nepomáhajú k stabilite právnych poriadkov v jednotlivých členských štátoch. „Súdna moc napriek názoru presadzovanému v teórii práva organizovane postupuje pri vytváraní judikátov, aj pri prijímaní stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a tak vytvára pravidlá, ktoré sa týkajú neurčitého množstva subjektov, čím judikátom a stanoviskám prepožičiava všeobecne záväzný právny význam. Pod hlavičkou zjednocovania názorov sa formulujú pravidlá, ktoré v zákone nie sú výslovne uvedené a ktoré sa niekedy zrodia z veľmi extenzívneho výkladu zákona. Občas by sa dokonca dalo preukázať, že ide o pravidlá, aké súd vniesol do uplatňovania zákona nad rámec úpravy ustanovenej zákonom. „Dotváranie“ zákona teda v zásade môže prerásť, a niekedy skutočne prerastá do vytvárania všeobecne záväzných právnych pravidiel súdmi.“²⁸

Nie je správne stotožňovať kontinentálny právny systém len so zákonnou tvorbou práva. Vývoj prameňov práva v Európe nebol ani zďaleka taký prehľadný, ako je tomu dnes. V období stredoveku i počiatky novoveku boli charakterizované právnym pluralizmom, ktorý sa v podobe právneho partikularizmu objavoval vo všetkých európskych štátoch. „Až do 19. storočia tu existovalo staršie právo, ktoré sa zároveň vzťahovalo na menší právny okruh, ktoré malo prednosť pred právom mladším. Nové právo sa snažilo staré právo potlačiť, malo však vždy iba podpornú platnosť. Právo obce bolo silnejšie ako právo regiónu, právo zeme malo prednosť pred právom štátu. Miestne zvykové právo bolo v porovnaní s právom presahujúcim lokálne hranice vplyvnejšie a nebolo ľahké ho nahradiť právom novým. Zákon bol za prameň práva presadzovaný len veľmi zložito, pretože toto nové právo bolo príliš mladé a jeho platnosť problematická.“²⁹ Právna obyčaj bola primárnym prameňom práva v celej Európe po mnoho storočí a na ňu nadväzovali, ktorý tento prameň aplikovali, vytvárali vlastné rozhodnutia, ktoré nadobúdali obecnú platnosť. Aj na našom území sa stali súdne rozhodnutia na čas záväzným prameňom práva v podobe decízií, ktoré vynášala kráľovská kúria. Decízie mali povahu všeobecne záväznej právnej normy a boli rovnocenné zákonom.

Stav prameňov práva sa výrazne nezmenil od obdobia stredoveku až do konca 18. storočia. „Na prelome 18. a 19. storočia sa v Európe stretli dva prúdy právneho myslenia, resp. dve koncepcie právnych prameňov. Bola to koncepcia prirodzenoprávna prevládajúca vo Francúzsku a v Rakúsku, ktorá sa usilovala o zachytenie prirodzeného práva písanou formou, a to sústreďením prirodzených pravidiel právnych vo veľkých kódexoch, a tiež to bola koncepcia historicko-

26 Gerloch, A.: **Zákon alebo precedens?.** In: Teoretické problémy práva na prahu 21. storočia. Praha : Karolinum, 2002, s. 80.

27 Demčák, S.: **O záväznosti judikatúry v podmienkach Slovenskej republiky.** In: Bulletin slovenskej advokácie 6/2009, ročník XV, s. 10.

28 Drgonec, J.: **Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenie spravodlivosti a právnej istoty.** In: Justičná revue, 60, 2008, č. 5, s. 711 – 727.
Dostupné na: <http://www.epi.sk/Domov/Default.aspx>

29 Hattenhauer, H.: **Evropské dějiny práva.** Praha : C. H. Beck, 1998, s. 271.

30 Knapp, V.: **Velké právní systémy – Úvod do srovnávací právní vědy**. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 113.

31 Francúzsky občiansky zákonník – *Code Civil* (1804); Rakúsky obecný občiansky zákonník – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* (1811); Nemecký občiansky zákonník – *Bürgerlichen Gesetzbuches* (1896); Švajčiarsky občiansky zákonník – *Zivilgesetzbuch* (1907 a 1911).

32 Kühn, Z. – Bobek, M. – Polčák, R.: **Judikatura a právní argumentace. Teoretické a praktické aspekty práce s judikaturom**. Praha: AUDITORIUM, 2006, s. 27 – 28.

33 Škótsko

34 Je ním federatívny štát Louisiana.

35 Provincia Quebec

36 Drgonec, J. – Kramná J.: **Súdne rozhodnutie ako prameň práva**. In: *Justičná Revue*. Roč. 44, č. 1 (1992), s. 6.

práva prevládajúca v Nemecku, ktorá potrebu kodifikácie popierala a militantne proti nej vystupovala.³⁰ Výsledkom pôsobenia týchto koncepcií bolo vytvorenie moderných občianskych zákonníkov,³¹ ktoré mali kľúčový význam pre ďalší vývoj práva v kontinentálnej Európe. Spolu s vytvorením písaných občianskych zákonníkov sa začína v Európe presadzovať zákon, ktorý postupne odsúva ostatné pramene práva.

Precedens vo Veľkej Británii a v USA dnes

Výhodou precedenčného práva vo Veľkej Británii je najmä jeho historická zakorenenosť. Precedens sa formoval postupne s vývojom práva a ostatných právnych prameňov. Prešiel prirodzeným vývojom, ktorý umožnilo jeho bezproblémové fungovanie v súčasnom anglickom práve. Zložitejší bol vývoj precedenčného práva v USA, kde bol precedens spolu s ostatnými inštitútmi implementovaný najprv v anglických kolóniách a neskôr na celom území Spojených štátov. Napriek faktu, že precedens sa v USA nevyvinul prirodzeným právnym vývojom, ako to bolo v anglickom práve, presadil sa tu a dnes patrí americké právo do angloamerickej právnej kultúry.

Je zložité hodnotiť precedens a zákon, ak ste súčasťou jedného zo svetových právnych systémov. „Právo je v kontinentálnom pohľade popisované ako súbor zákonov, právna norma je stotožňovaná s textom zákona. Naopak, pre Angličana či Američana je kontinentálna norma zúfalo všeobecná a nič nehovoriaca: skutočnou normou je pre nich kauzistické pravidlo, ktoré odpovedá sudcovskej aplikácii všeobecnej normy na jednotlivé typové prípady.“³²

Vzťah precedensu a zákona je zaujímavé sledovať vnútri angloamerickej právneho systému. Máme tu na mysli najmä právne enklávy, ktoré sa vytvorili vo Veľkej Británii,³³ v USA³⁴ a Kanade.³⁵ V týchto územných častiach štátov, ktoré sú typickými predstaviteľmi precedenčného práva sa dostali do kolízie odlišné právne systémy. Ich vzájomný stret môže poukázať, ako je možné efektívne spojiť precedenčnú a zákonnú tvorbu práva. Týmto vzájomným spojením vznikne právny systém založený na princípoch spravodlivosti a právnej istoty, ktoré sú dnes kľúčové pre fungovanie moderného právneho systému a zvýšenie dôvery ľudí v právo. Nájdenie správneho pomeru medzi precedensom a zákonom ako primárnymi prameňmi práva bude smerodajné pre budúci právny vývoj nielen v angloamerickej a kontinentálnom systéme práva, ale vo všetkých právnych systémoch sveta.

„Stručne zhrnuté, sudcovská tvorba práva nie je špecifickou zvláštnosťou systému *Common Law*, ale bežnou formou vývoja práva v každej alebo aspoň v takmer každej právnej kultúre. Preto za každú cenu nemusíme popierať jej existenciu v našom práve ani nemusíme pociťovať ostych za to, že ju máme.“³⁶

Záver

Oba pramene práva majú viaceré výhody i nevýhody, na ktoré treba poukázať. Zaujímavé je sledovať, že čo je slabinou jedného prameňa práva, u druhého je jeho prednosťou. Odstrániť záporné vlastnosti jedného z prameňov aplikovaním kladných vlastností druhého prameňa sa javí ako logický argument. V praxi je však táto aplikácia nesmierne zložitá. Ak by sa nám však podarilo nájsť správny pomer medzi využitím zákonov a precedensov, bolo by možné zefektívniť aplikáciu práva, zvýšiť vážnosť súdnej moci, obnoviť dôveru ľudí v právo, priblížiť svetové právne systémy a nakoniec zjednodušiť fungovanie práva ako jednotného komplexu, ktorý je založený na spojenej sudcovskej a zákonnej tvorbe práva. ■

RESUMÉ

Povaha precedensu ako prameňa práva

Autor sa v článku zaoberá problematikou precedensu ako primárneho prameňa práva. Precedens je typický najmä v krajinách patriacich do angloamerického právneho systému, kde ho však dopĺňajú ďalšie pramene práva ako sú zákony, právne obyčaje, normatívne zmluvy a právne princípy. Vymedzenie najvýznamnejších pojmov, štruktúra precedensov, ich význam v súčasnom práve sú základnými bodmi tohto článku. V závere je vymedzený priestor porovnaniu zákona a precedensu ako kľúčových prameňov pre budúci vývoj práva v štátoch s kontinentálnym systémom práva.

SUMMARY

Nature of a Precedent as a Source of Law

The author deals with a precedent as a primary source of law. Precedents are characteristic mainly of common law systems, where, however, they are supplemented by other sources of law, such as acts passed by legislative bodies, legal customs, normative agreements and legal principles. The article mainly deals with the definition of the most important terms, structure of precedents, and their relevance for current law. In the end, the author compares a legislative act and a precedent as key sources for the future development of law in civil law systems.

ZUSAMMENFASSUNG

Beschaffenheit des Präzedens als einer Rechtsquelle

Der Autor befasst sich im Artikel mit der Problematik des Präzedens als einer primären Quelle des Rechtes. Das Präzedens ist typisch insbesondere in den Ländern, die zum angloamerikanischen Rechtssystem gehören, wo dieses allerdings durch andere Quellen des Rechtes wie Gesetze, Rechtsgepflogenheiten, normative Verträge und Rechtsgrundsätze ergänzt wird. Die Definition der bedeutendsten Begriffe, die Struktur des Präzedens, dessen Bedeutung im gegenwärtigen Recht, sind grundlegende Punkte dieses Artikels. Am Ende widmet sich der Autor dem Vergleich des Gesetzes und des Präzedens als schwerpunktmäßigen Quellen für die künftige Entwicklung des Rechtes in den Staaten mit kontinentalem Rechtssystem.

Z ROZHODNUTÍ VŠEOBECNÝCH SÚDOV

Povinnosť Slovenskej advokátskej komory umožniť advokátovi osobne sa vyjadriť k dôvodom, pre ktoré rozhoduje o jeho vyčiarknutí zo zoznamu advokátov

Slovenská advokátska komora splní povinnosť umožniť advokátovi osobne sa vyjadriť k dôvodom, pre ktoré rozhoduje o jeho vyčiarknutí zo zoznamu vedeného komorou (§ 28 ods. 1 Organizačného poriadku SAK), ak oznámi advokátovi termín a obsah rokovania Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, a to aj v prípade, ak sa advokát nezúčastní na rokovaní Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, nepožiadá o preloženie zasadnutia na iný vhodnejší termín a nepredloží žiaden dôkaz, že sa na zasadnutí nemôže z objektívnych alebo subjektívnych dôvodov zúčastniť.

(Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4S 217/2009-43 zo dňa 3. decembra 2010)

1 § 11 zákona o advokácii:

„Rozhodnutie komory o nezapísaní fyzickej osoby do zoznamu advokátov, o pozastavení výkonu advokácie advokátovi a o vyčiarknutí advokáta zo zoznamu advokátov okrem vyčiarknutia podľa § 7 ods. 1 písm. e) musí byť odôvodnené a je preskúmateľné súdom“.

2 § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii:

„Komora vyčiarkne zo zoznamu advokátov toho, kto nie je poistený pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie“.

3 § 28 ods. 1 Organizačného poriadku SAK:

„Predsedníctvo umožní advokátovi osobne sa vyjadriť k dôvodom, pre ktoré rozhoduje o jeho vyčiarknutí zo zoznamu vedeného komorou alebo o pozastavení výkonu advokácie. O tejto možnosti ho vhodným spôsobom upovedomí“.

Dotknuté ustanovenia:

- § 28 ods. 1 Organizačného poriadku Slovenskej advokátskej komory zo dňa 19. 6. 2010
- § 7 ods. 1 písm. h), § 75 ods. 2 zákona č. 586/2003 o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

Z odôvodnenia:

Žalobca sa žalobou (§ 244 a nasl. OSP v spojení s § 11 zákona o advokácii¹) domáhal, aby súd preskúmal rozhodnutie Slovenskej advokátskej komory (žalovanej) č. 2612/09 zo dňa 3. augusta 2009, ktorým žalovaná rozhodla o vyčiarknutí žalobcu zo zoznamu advokátov z dôvodu podľa ust. § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii.² Žalobu odôvodnil tým, že postupom žalovanej došlo k porušeniu jeho práv, pretože mu žalovaná neumožnila osobne sa vyjadriť k dôvodom rozhodnutia v súlade s ust. § 28 ods. 1 Organizačného poriadku SAK,³ pretože v čase doručovania výziev na vyjadrenie zo strany žalovanej, ako i v čase zasadnutia žalovanej k predmetnej veci sa žalobca zdržiaval v zahraničí, pričom o tejto skutočnosti bola žalovaná informovaná, napriek tomu konala v jeho neprítomnosti. Žalobca ďalej uviedol, že nemal možnosť osobne sa vyjadriť a preskúmať správnosť evidencie žalovanej ohľadom platieb od advokátov a toto porušenie jeho procesných práv je takou vadou, ktorá mohla mať za následok nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, a preto žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť, vec vrátiť žalovanej na ďalšie konanie a priznať mu trovy konania.

Krajský súd v Bratislave po preskúmaní napadnutého rozhodnutia ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, rozhodol o zamietnutí žaloby, pretože dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná.

Z obsahu administratívneho spisu súd zistil, že žalovaná rozhodla o vyčiarknutí žalobcu zo zoznamu advokátov na základe výsledkov hromadnej kontroly poistenia advokátov pre prípad zodpovednosti za škodu a po predchádzajúcej písomnej korešpondencii so žalobcom. Listom zo dňa 25. 3. 2009 žalovaná vyzvala žalobcu, aby v stanovenej lehote preukázal uzavretie sa

mostatnej poistnej zmluvy o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie alebo, aby prípadne na základe hromadnej poistnej zmluvy uhradil na účet žalovanej poistnej. Listom zo dňa 18. 6. 2009 bol žalobca pozvaný na zasadnutie Predsedníctva SAK a súčasne bol upozornený na možnosť vyčiarknutia zo zoznamu advokátov, ak nepreukáže splnenie svojich povinností. Na tieto listy žalovanej opakovane reagovala pracovníčka žalobcu, ktorá žalovanej oznámila, že vzhľadom na dlhodobjší pobyt žalobcu v zahraničí bude vec vybavená po jeho návrate, a to zaplatením poistného a zároveň ospravedlnila neúčastť žalobcu na zasadnutí Predsedníctva SAK. Žalobca do vydania napadnutého rozhodnutia nepreukázal splnenie predmetnej povinnosti.

Krajský súd ďalej skúmal otázku, či v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, boli dodržané procesné práva žalobcu podľa ust. § 28 ods. 1 Organizačného poriadku SAK s ohľadom na ust. § 75 ods. 2¹ a § 75 ods. 3 zákona o advokácii.⁵

Vzhľadom na predchádzajúcu korešpondenciu so žalobcom dospel krajský súd k záveru, že „žalovaný oznámením termínu a obsahu rokovania Predsedníctva SAK žalobcovi umožnil, aby sa osobne zúčastnil na rokovaní o jeho vyčiarknutí zo zoznamu advokátov pre nesplnenie podmienok podľa § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii. Žalobca nepreukázal, že by o pozvaní na predmetné zasadnutie nevedel, prípadne, že by mu nebol známy jeho obsah a že by mu teda žalovaný neumožnil sa na ňom zúčastniť. Zároveň žalobca nepožiadaval žalovaného o preloženie zasadnutia na iný, preňho vhodnejší termín a nepredložil žiaden dôkaz preukazujúci, že sa na zasadnutí nemohol z objektívnych dôvodov alebo subjektívnych dôvodov zúčastniť“.

Na základe týchto zistení krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie a postup žalovaného v medziach žaloby sú v zmysle ust. § 250j ods. 1 OSP v súlade so zákonom.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

4 § 75 ods. 2 zákona o advokácii: „Podrobnosti o organizácii a činnosti komory, o organizácii a činnosti orgánov komory a kancelárie komory upravuje organizačný poriadok a rokovací poriadok. Podrobnosti o voľbách upravuje volebný poriadok“.

5 § 75 ods. 3 zákona o advokácii: „Na konanie podľa tohto zákona sa nepoužijú ustanovenia osobitného predpisu (odkaz na zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), ak nie je ustanovené inak“.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zo zasadnutí predsedníctva SAK

Členovia predsedníctva SAK sa stretli **19. mája 2011** na pravidelnom zasadnutí v Hoteli Permon, Podbanské. Za overovateľa zápisnice určili Mgr. Draškabu. Rokovanie viedol predseda SAK JUDr. Borec, ktorý v správe informoval prítomných o aktivitách, ktoré absolvoval za komoru posledný mesiac.

Členovia P SAK **schválili** zápisnice z predošlých zasadnutí, prerokovali a vzali na vedomie výkladové stanoviská a odpovede na otázky advokátov dosiaľ prijatých zo strany P SAK k vnútorným predpisom, tiež podnety advokátov k novele zákona o advokácii. Predsedníctvo **vyhodnotilo** činnosť PR agentúry za prvé dva mesiace, **odsúhlasilo** harmonogram komunikácie a výstupov v médiách a **rozhodlo**, že 1. júla 2011 sa budú v priestoroch Slovenskej advokátskej komory v Bratislave slávnostne udeľovať pamätné plakety starším doteraz aktívnym advokátom. Celé podujatie zabezpečí PR agentúra v spolupráci s mediálnym odborom.

Predsedníctvo sa zaoberalo žiadosťami advokátov o odpustenie príspevku na činnosť SAK za rok 2011, žiadosťami o odpustenie pokuty a úrokov z omeškania a žiadosťami o poskytnutie účelovej pôžičky podľa § 6 ods. 2 Uznesenia konferencie advokátov o sociálnom fonde. Členovia P SAK na základe návrhu ekonomického odboru **rozhodli**, že neadvokáti počas výkonu funkcie v orgánoch komory môžu vykonávať činnosť na základe dohody o vykonaní práce. Členovia predsedníctva rozhodovali o vyčiarknutí advokátov zo zoznamu advokátov, ako aj o pozastavení činnosti advokátom a pozastavení výkonu činnosti advokátskym koncipientom. JUDr. Borec ukončil zasadnutie o 17.30 h.

20. mája 2011 sa v hoteli Permon stretli predsedníctvo SAK na spoločnom zasadnutí s Predstavenstvom Českej advokátskej komory (viac v budúcom čísle bulletinu).

Jesenné termíny advokátskych skúšok

Členovia predsedníctva SAK na zasadnutí **19. mája 2011** určili jesenné termíny advokátskych skúšok nasledovne:

- I. termín:** 12.–14. septembra 2011 – písomná časť
26.–29. septembra 2011 – ústna časť
- II. termín:** 10.–12. októbra 2011 – písomná časť
24.–27. október 2011 – ústna časť

Predsedníctvo SAK v Bratislave **24. mája 2011** rokovalo o odvolacích disciplinárnych konaniach a popoludní pokračovalo v riadnom zasadnutí. **Odsúhlasilo** zaradenie čl. III. novely zákona o advokácii do novely zákona o právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v nasledovnom znení:

1. V § 87 odsek 2 znie:

„(2) Komora vedie podľa špecializácie zoznamy advokátov, ktorých môže Centrum právnej pomoci²³⁾ určiť na poskytovanie právnej pomoci podľa osobitného predpisu. Komora stanoví špecializáciu advokátov interným predpisom, prihliada pritom na pôsobnosť Centra právnej pomoci. Komora vedie najmä zoznam advokátov na poskytovanie právnej pomoci v azylových veciach a v konaní o administratívnom vyhostení. Komora zasiela pravidelne tieto zoznamy ministerstvu a Centru právnej pomoci.

2. V § 87 sa odsek 3 vypúšťa.“

Členovia P SAK prerokovali žiadosti advokátov o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a započítania inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta. Rozhodovali o žiadostiach o zápis do zoznamu advokátov, usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov. Predsedníctvo sa oboznámilo so zmenami právnej formy obchodných spoločností a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov.

Zasadnutie sa skončilo o 17.30. Predseda SAK JUDr. Borec poďakoval prítomným za účasť.

Podrobný zápis zo zasadnutia predsedníctva SAK je uverejnený na www.sak.sk//spravy//zo_zasadnutia_predsednictva.

Zapísala -no-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže dôjsť ku konfliktu záujmov, ak advokát prevezme zastúpenie klientov – právnické osoby v sporoch proti ich bývalému zamestnancovi, ak v minulosti, kedy poskytoval klientom právne služby, rokoval predovšetkým s týmto ich dotknutým bývalým zamestnancom?

Samotná skutočnosť, že subjekt v pozícii protistrany v spore bol v minulosti zamestnancom klienta advokáta, nie je dôvodom konfliktu záujmov. Či existujú iné dôvody, pre ktoré by mohla byť § 21 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) stanovená povinnosť odmietnuť poskytnutie právnych služieb, musí advokát posúdiť sám.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta postupovať rovnako svedomito vo veciach ustanovených súdom, ako aj vo veciach iných klientov

Za riadne poskytovanie právnej pomoci nie je možné považovať postup advokáta ako súdom ustanoveného obhajcu v trestnom konaní, ktorý klienta vo väzbe za účelom porady a prípravy obhajoby bez prítomnosti tretích osôb ani raz nenavštívi, a to obzvlášť, ak sa klient osobnej návštevy obhajcu dožaduje. Účasť na vyšetrovacích úkonoch nemôže túto povinnosť advokáta ako obhajcu nahradiť.

(Rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu Slovenskej advokátskej komory z 9. septembra 2008, sp. zn. DS IV.-34/08:1254/2008)

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v platnom znení (ďalej len „zákon o advokácii“)
- § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory zo dňa 16. júna 2007

IV. disciplinárny senát disciplinárnej komisie Slovenskej advokátskej komory uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii v spojení s § 24 ods. 1 Disciplinárneho poriadku SAK, ktorého sa dopustil

tým, že

1. s klientom – obvineným A. B., ktorému bol ustanovený za obhajcu opatrením okresného súdu zo dňa 25. 5. 2006, osobne jeho obhajobu neprejednal, vo väzbe ho nenavštívil a kontaktoval ho len pri svojej účasti na úkonoch v prípravnom a súdnom konaní,
2. odvolanie zo dňa 29. 1. 2008, ktoré podal ako obhajca obžalovaného proti rozsudku okresného súdu zo dňa 15. 1. 2008 vôbec nezdôvodnil,

teda

v bode 1. závažným spôsobom porušil povinnosť advokáta uloženú v § 18 ods. 1 zákona o advokácii,¹

v bode 2. závažným spôsobom porušil povinnosť advokáta uloženú v § 18 ods. 1 zákona o advokácii a v § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku.²

Podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii³ mu bolo uložené disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta vo výške 15 000 Sk**, ktorú bol povinný uhradiť na účet SAK do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi zároveň uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne trovy disciplinárneho konania v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Dňa 26. 5. 2008 Revízná komisia SAK ako navrhovateľ podala návrh na začatie disciplinárneho konania voči disciplinárne obvinenému pre skutky uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený na pojednávaní vo veci neuznal žiadne svoje pochybenie pri obhajobe *ex offio* a uviedol, že podľa jeho názoru sa mu kladie za vinu iba formálna stránka veci, pričom svoj postup pri obhajobe považoval za štandardný. Disciplinárne obvinený pripustil, že klient subjektívne mohol nadobudnúť pocit, ktorý prezentoval vo svojej sťažnosti, a zároveň priznal, že obvineného klienta navštívil len v súvislosti s realizovanými úkonmi. Na záver predložil zápisnicu z hlavného pojednávania vo veci svojho klienta, v ktorej bola zachytená záverečná reč obhajcu.

Na základe vykonaného dokazovania disciplinárny senát dospel k záveru, že konanie disciplinárne obvineného opísané vo výrokovej časti rozhodnutia je disciplinárnym previnením, pretože disciplinárne obvinený nepostupoval v súlade s ust. § 18 ods. 1 a § 18 ods. 2 zákona o advokácii, § 5 ods. 2 a § 25 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK.

Disciplinárne obvinený advokát sa síce zúčastnil v právnom konaní na úkonoch, o ktorých ho vyšetrovateľ upovedomil, obvineného však sám ani raz vo väzbe nenavštívil a jeho obhajobu bez prítomnosti tretej osoby neprerokoval. Disciplinárny senát tento postup disciplinárne obvineného advokáta s prihliadnutím na skutočnosť, že jeho klient bol obvinený z obzvlášť závažného protispoločenského konania, nepovažoval za adekvátny.

„Občan, ktorý je vo vyšetrovacej väzbe, je vo veci svojej obhajoby odkázaný predovšetkým na svojho obhajcu, ktorý mu má ozrejmiť, ako bude pri obhajobe postupovať, svojimi odbornými vedomosťami ho poučiť, ktoré okolnosti môžu byť preňho poľahčujúcimi a prerokovať s ním predloženie všetkých dôkazných prostriedkov, ktoré môžu byť pre klienta prospešné. Ak sa má pri obhajobe postupovať v súlade s advokátskym zákonom a stavovskými predpismi, nemôže absentovať porada medzi obhajcom a klientom, ktorý je vo väzbe bez prítomnosti tretej osoby a nemôže ho nahradiť účasť obhajcu pri vyšetrovacích úkonoch, najmä ak sa klient osobnej návštevy obhajcu dožaduje.“

K skutku disciplinárne obvineného opísanému v bode 2. výrokovej časti rozhodnutia disciplinárny senát uviedol, že takýto postup advokáta nie je možné zhodnotiť ako postup svedomitý a starostlivý. Spoliehať sa na to, že obsah záverečnej reči je postačujúci alebo, že klient doplní zdôvodnenie odvolania sám nie je prípustné a takýto postup nemôže zodpovedať riadnemu poskytovaniu právnej pomoci a naplneniu zmyslu príslušných ustanovení zákona o advokácii a stavovských predpisov.

Na základe týchto zistení a s prihliadnutím na skutočnosť, že voči disciplinárne obvinenému bolo vedených viacero disciplinárnych konaní, disciplinárny senát rozhodol o uložení disciplinárneho opatrenia vo forme peňažnej pokuty vo výške 15 000 Sk.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

- § 18 ods. 1 zákona o advokácii:** „Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“
- § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:** „Advokát postupuje s rovnakou svedomitou a starostlivosťou vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom alebo určený Slovenskou advokátskou komorou ako vo veciach iných klientov.“
- § 56 ods. 2 písm. c/ zákona o advokácii:** „Za disciplinárne previnenie možno uložiť ako disciplinárne opatrenie peňažnú pokutu až do výšky stonásobku minimálnej mesačnej mzdy ustanovenej osobitným predpisom.“

*Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátska koncipientka*

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlasuje

X. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať na adresu kancelárie SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, resp. e-mailom na ondrisova@sak.sk s označením „Publikačná súťaž BSA“.

Termín uzávierky je 30. november 2011.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2011. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny budú autorom odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v Bratislave v januári 2012.

Tešíme sa na Vaše príspevky!

Redakčná rada BSA

Zo spoločného rokovania s maďarskými kolegami

Dňa 19. apríla 2011 sme na pôde Slovenskej advokátskej komory privítali delegáciu z Maďarska. Nadviazali sme tak na tradíciu spoločných stretnutí, ktoré začali regionálnymi kontaktmi medzi advokátmi v slovensko-maďarskom pohraničí v roku 2008 a pokračujú na úrovni vedenia oboch komôr.

Za Slovenskú advokátsku komoru sa okrem členov predsedníctva zúčastnili predseda revíznej komisie JUDr. Galanda, predseda disciplinárnej komisie JUDr. Ondriš, predseda zahraničnej komisie JUDr. Erben a v kontexte dobrých vzťahov z minulosti bývalý predseda SAK JUDr. Detvai a bývalý člen revíznej komisie JUDr. Udvaros. V silnom zložení prišla aj maďarská delegácia, okrem predsedu Maďarskej advokátskej komory Dr. Bánatiho, predsedu Budapeštianskej advokátskej komory Dr. Rétiho a čestného predsedu Maďarskej advokátskej komory Dr. Horvátha poctili našu komoru návštevou aj členovia disciplinárnej komisie a vedúci predstavitelia regionálnych komôr Győr-Moson-Sopron, Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád a Komárom, ako aj šéfredaktor časopisu *Ügyvédek lapja*.

V rámci programu rokovania si delegácie vymenili informácie o aktuálnom vývoji advokátskej profesie v oboch krajinách. Členov predsedníctva SAK zaujímali poznatky z činnosti maďarských kolegov v regiónoch, ako aj organizačná štruktúra maďarskej komory a pôsobnosť jej orgánov v súvislosti so snahou predsedníctva zvoleného na konferencii v roku 2010 zlepšiť činnosť našej stavovskej organizácie. Pozornosť sa zamerala aj na možnosti spolupráce medzi komora-

*Kľúčové osobnosti maďarskej delegácie (zľava)
Dr. Bánati, Dr. Réti a Dr. Horváth*

mi v pohraničných oblastiach, najmä s prihliadnutím na cezhraničné riešenie vecí. Vzhľadom na európsky rozmer sa časť diskusie sústredila aj na problematiku uznávania vysokoškolského vzdelania II. stupňa v odbore právo získaného v zahraničí. Stretnutie sa skončilo diskusiou o stave výskumu dejín advokácie do roku 1918 a v rokoch 1938–1945 a o možnostiach získania informácií o mieste uloženia archívnych materiálov. Predseda Budapeštianskej advokátskej komory prisľúbil našim zástupcom spoluprácu v tejto oblasti.

Spoločné stretnutie potvrdilo, že medzi advokáciami našich krajín bol a pretrváva vynikajúci vzťah kolegiality. Prítomní opätovne zistili, že obe profesie čelia v zásade rovnakým problémom vo vzťahu k prerokúvaným témam bez ohľadu na geografické hranice. K riešeniu problematických otázok v oboch krajinách pristupujeme v zásade podobným spôsobom a rovnako vnímame aj právne a spoločenské otázky, ktoré súvisia s výkonom advokácie.

Zapísala -km-

Foto -vz-

Spriatelené delegácie pred budovou Slovenskej advokátskej komory

Ohliadnutie za šachovým turnajom

Slovenská advokátska komora v spolupráci s odbornými partnermi a šachovým klubom ŠK Slovan Bratislava zorganizovali už IV. ročník medzinárodného šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA s podtitulom Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu.

Turnaj sa uskutočnil 13. a 14. mája 2011 v priestoroch Slovenskej advokátskej komory v Bratislave pri príležitosti prijatia zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii. Ako uviedol JUDr. Tomáš Borec, predseda Slovenskej advokátskej komory: „*Toto je jeden z najlepších spôsobov, ako zapojiť sily, myseľ i nadanie všetkých účastníkov a precvičiť sa vo vytrvalosti.*“

Podujatím advokácia kladie dôraz na spolupôsobenie jednotlivých právnických povolání nielen v odbornej sfére,

ale aj v priateľskej súťaživej atmosfére mimo súdnych siení a oficiálnych miest. JUDr. Borec privítal na pôde Slovenskej advokátskej komory pána chargé d'affaires Bulharskej republiky Nachka Pehlivanova, zástupcu Veľvyslanectva Maďarskej republiky pána Gedeona, ako aj všetkých ostatných účastníkov z Poľska, Českej republiky a Slovenska z radov advokátov, prokurátorov, sudcov, notárov, exekútorov, advokátskych koncipientov, čakateľov na výkon rôznych právnických povolaní, študentov právnických fakúlt, podnikových právnikov a pozvaných hostí, ktorým učarovali šachové figúrky a čiernobiele šachovnice. Právo účasti mali registrovaní aj neregistrovaní hráči.

JUDr. Borec v príhovore vyzdvihol skutočnosť, že ak sa hovorí o IV. ročníku, hovorí sa už o tradícii. Zároveň vyslovil presvedčenie, že táto tradícia sa bude v budúcnosti ďalej rozvíjať, najmä s prihliadnutím na to, že z pilotného turnaja v roku 2008 sa dnes stala akcia s medzinárodným rozmerom. História turnaja sa začala písať so zámerom pripomenúť si významný míľnik v živote advokácie hrou, ktorá v perzštine „šáh“ znamená „kráľ“. Je to strategická hra s úplnou informáciou, žiadny prvok v nej nie je utajený, o výsledku rozhodujú taktické, strategické a plánovacie schopnosti hráčov, ich pozornosť a vnímavosť. Má v sebe prvky umenia, vedy a športu, rozvíja logické myslenie a cvičí pamäť. To všetko sú aj vlastnosti dobrého právnika.

Účastníci turnaja si so záujmom vypočuli odbornú prednášku doc. JUDr. Čentéša na tému „Obmedzenie osobnej slobody“

Turnaj otvoril (zľava) predseda SAK JUDr. Borec v prítomnosti doc. JUDr. Čentéša, ktorý vystúpil s odbornou prednáškou, a predsedu organizačného výboru JUDr. Blahu

V zápale hry

O tom, že turnaj je veľmi príjemným zážitkom pre všetkých zúčastnených, hovoria slová advokáta JUDr. Gažíka, ktorý sa tento rok ospravedlnil, ale odkázal: „Všetkým úprimne závidím účasť na turnaji s takou úžasnou atmosférou.“

Všetci prítomní vzdali v priateľskej súťaživej atmosfére hold logike a fair play. Po skončení podujatia sa odovzdávali tri hlavné ceny a tri osobitné ceny. Víťaznú trofej si odniesol GM Igor Stohl, 2. miesto obsadil český advokát IM Tomáš Kulhánek a o 3. miesto sa podelili WIM Zuzana Borošová a IM Peter Petrán. Osobitnú cenu v kategórii najlepších šachis-

ta advokát získal IM Tomáš Kulhánek, titul najlepšia žena šachistka si odniesla WIM Zuzana Borošová a ocenenie najlepšieho neregistrovaného hráča získal Juraj Gallo.

Šachový turnaj s podtitulom Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu mal za cieľ okrem povzbudenia ducha kráľovskej hry uctiť si pamiatku významného kolegu, prvého slovenského medzinárodného šachového majstra a dlhoročného šéfredaktora denníka Šport. JUDr. Július Kozma IM bol čestným patrónom I. ročníka šachového turnaja.

-km-

Foto Vladislav Zigo

Cenu víťazovi
odovzdali (sprava)
členka predsedníctva
JUDr. Chrenková,
riaditeľ turnaja
Ing. Štunc a predseda
organizačného výboru
JUDr. Blaha

Galéria víťazov (zľava)
IM Peter Petrán,
WIM Zuzana Borošová,
GM Igor Stohl,
IM Tomáš Kulhánek
a Juraj Gallo.

2. golfový turnaj advokátov

Slovenská advokátska komora si aj tento rok pripomína Deň advokácie v súvislosti s výročím prijatia prvého zákona o advokácii. Pri tejto príležitosti zorganizovala v rámci letného seminára advokátov na Tálloch druhý ročník golfového turnaja, ktorý sa konal 2. júna 2011 na golfovom ihrisku Gray Bear. Do súťaže sa prihlásilo 11 hráčov, hralo sa v družstvách na 9 jamiek.

1. flight

JUDr. Martin Bašista, JUDr. Katarína Čechová

2. flight

JUDr. Juraj Tomášek, JUDr. Tomáš Borec

3. flight

JUDr. Ing. Peter Pacalaj, JUDr. Martin Kanás,
Ing. Peter Smolár

4. flight

JUDr. Roman Foltín, JUDr. Dušan Špirek

5. flight

JUDr. Tomáš Stoklasa, Mgr. Ivan Centko

Cenu putovný golfový driver prevzal za víťazný flight JUDr. Martin Kanás na slávnostnom večere v Tálskej bašte od JUDr. Márie Chrenkovej, členky P SAK.

Verme, že golfový turnaj sa podobne ako šachový stane tradičnou súčasťou každoročného pripomenutia si získania statusu nezávislosti advokácie.

-no-

Foto -vz-

Na hornej fotografii zľava:
JUDr. Tomáš Borec, JUDr. Martin Kanás
a JUDr. Roman Foltín

Na dolnej fotografii zľava:
predseda SAK JUDr. Tomáš Borec,
členka P SAK JUDr. Mária Chrenková
a tajomník SAK JUDr. Andrej Popovec
pri odovzdávaní diplomu

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokátskeho koncipienta zdržať sa výkonu činnosti všeobecného splnomocnenca

Ide o závažné porušenie povinností advokátskeho koncipienta, ak koná ako všeobecný splnomocnenec, a to aj v prípade jednorazového konania.

*(Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 15. februára 2002, sp.zn. K 94/01¹)*

Dotknuté ustanovenia:

- § 17, § 38 ods. 1, 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 5 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky ČAK“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3,² § 64 ods. 2,³ § 64 ods. 3⁴ zákona č. 586/2003 o advokácii a § 2 ods. 25, § 2 ods. 3⁶ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokátskeho koncipienta za vinného z disciplinárneho previnenia podľa ust. § 32 ods. 2 zákona o advokácii, ktorého sa dopustil

tým, že

pri svojej koncipientskej praxi, ktorú vykonával u advokáta JUDr. R. Č., zastupoval ako všeobecný splnomocnenec na základe plnej moci zo dňa 11. 9. 2000 a zo dňa 15. 2. 2001 sťažovateľa B. V.

teda

osobne vykonával ako advokátsky koncipient vedľa svojej praxe činnosť všeobecného splnomocnenca,

čím porušil

závažným spôsobom povinnosť vyplývajúcu z ust. § 17 zákona o advokácii⁷ v spojení s ust. § 38 ods. 1 a 2 zákona o advo-

kácii,⁸ s čl. 4 ods. 1 a s čl. 5 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky advokátov ČAK.⁹

Podľa § 32 ods. 4 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – napomenutie.

Disciplinárne obvinenému advokátskemu koncipientovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca v záverečnom návrhu zotrval na podanej žalobe, pretože bolo preukázané, že disciplinárne obvinený poskytol sťažovateľovi žiadanú právnu službu ako všeobecný splnomocnenec mimo rámec svojej koncipientskej praxe. Zároveň ako poľahčujúcu okolnosť označil skutočnosť, že právna služba bola poskytovaná bezplatne a na pomerne dobrej odbornej úrovni, preto navrhol disciplinárne obvinenému namiesto pokuty uložiť disciplinárne opatrenie, ktoré by ho postihlo morálne.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že podaná disciplinárna žaloba je dôvodná, pretože disciplinárne obvinený sa dopustil v žalobe opísaného skutku, ktorý mal charakter zavineného a závažného porušenia povinností advokátskeho koncipienta.

Na základe vykonaného dokazovania bolo preukázané, že disciplinárne obvinený advokátsky koncipient prevzal na základe dvoch plných mocí zastupovanie sťažovateľa B. V. bez toho, aby o tom informoval advokáta JUDr. R. Č., pod ktorého vedením bol povinný vykonávať koncipientsku prax.

Disciplinárny senát zdôraznil skutočnosť, že zápisom do zoznamu advokátskych koncipientov Českou advokátskou komorou prevzal disciplinárne obvinený záväzok vykonávať právnu prax v súlade so zákonom o advokácii a stavovskými

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

predpismi a pod dohľadom advokáta s cieľom získať znalosti a osvojiť si skúsenosti potrebné na výkon advokácie. Tento záväzok v sebe nepochybne obsahuje aj povinnosť vzdať sa možnosti pôsobiť ako všeobecný splnomocnenec.

Disciplinárny senát v tejto súvislosti ďalej zdôraznil, že akúkoľvek žiadosť o poskytnutie právnych služieb musí každý advokátsky koncipient vždy považovať za žiadosť smerujúcu nie k nemu osobne, ale k advokátovi, u ktorého vykonáva právnu prax, pretože len advokát je oprávnený poskytnúť žiadanú právnu službu. Je taktiež povinnosťou i oprávnením advokáta žiadosť odborne posúdiť a vzhľadom na charakter veci určiť rozsah, v rámci ktorého môže byť činný advokátsky koncipient, ktorý uňho vykonáva právnu prax. Jedine taký postup zodpovedá platným právnym predpisom ako aj účelu a cieľom výkonu právnej praxe koncipienta u advokáta.

Disciplinárne obvinený s odstupom času uznal, že jeho konanie, ku ktorému dospel pod vplyvom osobných väzieb k jednému zo žiadateľov o poskytnutie právnej pomoci, bolo v rozpore s platnými právnymi predpismi.

S prihliadnutím na okolnosti prípadu – predovšetkým sebareflexiu disciplinárne obvineného disciplinárny senát dospel k záveru, že na dosiahnutie účelu disciplinárneho konania postačuje uloženie miernejšieho disciplinárneho opatrenia vo forme napomenutia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**

In: Bulletin advokácie, č. 5/2002, s. 82–83

2 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:** „Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

3 **§ 64 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:** „Advokátsky koncipient vykonáva pod vedením a dohľadom advokáta, spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti, komplementára komanditnej spoločnosti alebo konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným právnu prax, ktorej účelom je nadobudnúť vedomosti a osvojiť si skúsenosti potrebné na výkon advokácie.“

Počas tejto praxe je advokát oprávnený poveriť advokátskeho koncipienta vykonaním jednotlivých úkonov právnych služieb, ktoré advokátsky koncipient robí samostatne.“

4 **§ 64 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:** „Advokátsky koncipient je pri výkone právnej praxe povinný postupovať v súlade s týmto zákonom, predpismi komory a s pokynmi advokáta.“

5 **§ 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:** „Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“

6 **§ 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK:** „Advokát je oprávnený poskytovať právne služby len v rámci výkonu slobodného a nezávislého povolania. Advokát sa nesmie podieľať na činnosti osôb, ktoré poskytujú právne služby bez oprávnenia vyžadovaného zákonom, ani takúto činnosť podporovať.“

7 **§ 17 českého zákona o advokácii:** „Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je predovšetkým povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

8 **§ 38 ods. 1 českého zákona o advokácii:** „Advokátsky koncipient vykonáva u advokáta alebo u spoločnosti alebo u zahraničnej spoločnosti právnu prax, ktorej cieľom je získať pod vedením a dohľadom advokáta vedomosti a osvojiť si skúsenosti potrebné k výkonu advokácie.“

§ 38 ods. 2 českého zákona o advokácii: „Pri výkone právnej praxe je koncipient povinný postupovať v súlade s týmto zákonom a stavovskými predpismi. Advokátsky koncipient je povinný absolvovať vzdelávacie akcie, ktoré stanoví Komora stavovským predpisom ako súčasť právnej praxe; účasť na týchto vzdelávacích akciách sa považuje za výkon práce.“

9 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky ČAK: „Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

čl. 5 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky ČAK: „Aktívna účasť advokáta na podnikaní, ktorého predmet zahŕňa činnosti, spadajúce pod pojem poskytovanie právnych služieb, nesmie byť v rozpore s týmito Pravidlami. To neplatí pre účasť vo verejnej obchodnej spoločnosti podľa § 15 zákona a pre podnikanie na území iného štátu.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Advokátsky koncipient hľadá zamestnanie

Mgr. Juraj Foltýn

Tehelná 28, Trnava

tel.: +421 904 468 890

jurajfoltyn.ml@gmail.com

Absolvent PF TU v Trnave (2011). Ovláda aktívne anglický a pasívne nemecký jazyk. Je držiteľom vodičského preukazu skupiny B. Má ročnú prax na pozícii asistenta advokáta. Zaujíma sa o prácu v advokátskej kancelárii v Bratislave.

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 4/2011 českého *Bulletinu advokacie*

JUDr. Martin Vychopeň, predseda Českej advokátskej komory sa v **úvodníku** štvrtého tohtoročného čísla venuje problémom súvisiacich so zaobstaraním talárov advokátom komorou.

Aktuality sa venujú grantu, ktorý Česká advokátska komora získala od Európskej komisie na projekt „Európske skúsenosti v mediácii a ich implementácia do českého právnického prostredia“. Komora informuje o predĺžení prevádzkovej doby na vydávanie nových ID preukazov a o zavedení novej rubriky venovanej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva priamo na internetovej stránke Českej advokátskej komory.

Rubrika venovaná **judikatúre** prináša Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky analyzujúce uplatnenie, resp. neuplatnenie predkupného práva podielového spoluvlastníka pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy, Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky rozoberajúce zodpovednosť lyžiara za ťažkú ujmu spôsobenú inému na zdraví tým, že svoju jazdu neprispôsobí svojim schopnostiam, skúsenostiam, terénym, snehovým a klimatickým podmienkam, možnostiam výhľadu a hustote premávky na svahu, Rozsudok Najvyššieho súdu ČR rozoberá problematiku premlčania a dobrých mravov v ich vzájomnom vzťahu. V rámci rubriky číslo upozorňuje na niektoré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k jednotlivým ustanoveniam Dohovoru, konkrétne Čl. 4 – zákaz otroctva a nútenej práce v súvislosti s povinnosťou praktického lekára vykonávať služby na lekárskej pohotovosti, Čl. 5 – právo na osobnú bezpečnosť v súvislosti s odmietnutím osobe vo výkone trestu odňatia slobody byť zastúpenou advokátom podľa svojho výberu na účel podania žiadosti o podmienené prepustenie a aj Čl. 5 – právo na spravodlivý proces.

V časti **z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií „Přehled judikatury ve věcech občanskoprávních závazkových vztahů“ od autorky Ivany Štenglovej, „Přehled judikatury ve věcech podílového spoluvlastnictví“ od autora Michala Králíka, „Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů“ od autora Oldřicha Řeháčka a „Internetkriminalität und die neuen Herausforderungen der Informations-gesellschaft des 21. Jahrhunderts“ od autorov J. Herczega, E. Hilgendorf, T. Grívna. Z iných periodík číslo upozorňuje na článok JUDr. Zdeněka Pulkrábeka, Ph.D. s názvom „Příkazuje § 24 ods. 1 ZOR soudu, aby zjistil příči-

ny rozvratu manželství?“ publikovaný v časopise Právní rozhledy č. 2/2010, s. 39–48, článok prof. JUDr. Josefa Bejčka s názvom „Některé důsledky zákonného a soudcovského ohledu na „slabou“ a „slabší“ vyjednávací pozici obchodního partnera“ publikovaný v časopise Obchodněprávní revue č. 1/2011, str. 10 – 20 a článok Mgr. Ľuboša Fojtíka s názvom „Praktické projevy *iura novit curia* v civilním řízení“ publikovaný v časopise Právo – časopis pro právní teorii a praxi, 4/2010, s. 31.

Z pohľadu praktického výkonu advokátskeho povolania sa javí byť zaujímavým v časti **z českej advokácie** stanovisko Výboru pre odbornú pomoc a ochranu záujmov advokátov, podľa ktorého „je celkom jasnou právnou záležitosťou, pri ktorej možno pochybenie a konanie bona fide vylúčiť s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou a naopak, na základe dostupných informácií možno vysloviť dôvodné podozrenie, že ide o úmyselné zneužitie práva v neprospech advokáta, ak sú v zmysle ustanovenia § 158 Trestného poriadku (českého, pozn.) začaté úkony trestného konania vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu advokátom pre skutok, spočívajúci v prijatí odmeny za výkon funkcie likvidátora, tento postup nevyústi počas dvoch rokov do riadneho procesného rozhodnutia (začatie trestného stíhania advokáta, odloženie alebo iné ukončenie veci, prípadne dočasné odloženie trestného stíhania) a prieťahy sú zdôvodňované čakaním na meritórne rozhodnutie civilného súdu, ak ani po tomto rozhodnutí nie je bezodkladne procesne rozhodnuté a takéto „rozpracovanie“ advokáta môže byť použité k nátlaku na advokáta pri poskytovaní právnej služby v súvisiacej veci“. Rubrika uverejňuje Rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK, podľa ktorého právnej vety ide o závažné porušenie povinnosti advokáta, ak nepravdivo informuje klienta o stave exekučného konania, zatají inkaso vymoženej sumy a výzve na jej vydanie nevyhovie a venuje priestor jednak diani v samotnej Českej advokátskej komore, ako aj jej medzinárodným aktivitám (návšteva uzbeckých právnikov, delegácia advokátov z Bosny a Hercegoviny v Prahe, návšteva delegácie ČAK v Honkongu a zároveň aj návšteva delegácie z Law Society of Hong Kong v Prahe). V časti z Európy vydanie prináša výročnú správu CEEBA 2010 z výročného stretnutia výkonných riaditeľov európskych advokátskych komôr konaného v Prahe ako aj správu z návštevy advokátov z Hradca Králové vo francúzskom meste Metz.

Rubrika **Informácie a zaujímavosti** prináša druhú ocenenú prácu kategórie Talent roka súťaže Právnik roka od JUDr. Michala Vrteka, Ph.D. s názvom „*Ultima ratio* aneb Lze nechat trestní právo trochu spát a upozorňuje na pripravované akcie. V stĺpcokoch sa Karel Čermák venuje parale-

lám totalitných mládežníckych organizácií a ich predstaviteľov aj vo vzťahu k súčasnému daniu v Českej republike, a prof. Petr Hajn hľadá priestor na ušetrenie času a možnosti jeho lepšieho využitia.

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Ing. Jan Kratochvíl, LL.M.

Mgr. et Mgr. Lubomír Majerčík, LL.M.

Neviditeľná väčšina: osud českých sťažností pred ESJP

Autori sa venujú pomeru počtu sťažností podaných Európskemu súdu pre ľudské práva za uplynulých 18 rokov (takmer 8000) a počtu rozsudkov vynesených proti Českej republike (156). Článok sa zaoberá otázkami, kto podáva sťažnosti Európskemu súdu pre ľudské práva, proti čomu smerujú námietky sťažovateľov a aké sú dôvody, prečo sú sťažnosti odmietané. V závere autori upozorňujú, že s platnosťou Protokolu č. 14 od júna 2010 sú na sťažovateľa, prípadne jeho právneho zástupcu kladené ešte väčšie nároky v oblasti prijateľnosti sťažnosti. Zároveň dodávajú, že detailná znalosť podmienok prijateľnosti sťažnosti zakotvených v Čl. 35 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd môže viesť k výraznému zvýšeniu šancí sťažovateľa a zníženiu enormného zaťaženia Európskeho súdu pre ľudské práva.

Mgr. Jan Mates, LL.M.

Koniec plošnej autorskej dane alebo

§ 25 autorského zákona vo svetle rozhodnutí

Súdneho dvora vo veci Padawan

Článok na úvod analyzuje platnú českú právnu úpravu týkajúcu sa platenia odmeny za súkromné rozmnožovanie diel autorského práva. Následne analyzuje rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (rozhodnutie z 21. 10. 2010 o predbežnej otázke v rámci sporu Padawan SL a SGAE, vec C-467/08), ktoré sa zaoberá otázkou plošného platenia autorskej odmeny za súkromné rozmnožovanie. V závere vyhodnocuje praktické dopady rozhodnutia Súdneho dvora

a možný vplyv tohto rozhodnutia na platenie odmeny za súkromné rozmnožovanie do budúcnosti a zároveň konštatuje, že platný český autorský zákon je v rozpore so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. 5. 2001 o harmonizácii určitých aspektov autorského práva a práv s ním súvisiacich v informačnej spoločnosti.

doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, PhD.

Systém riadenej provokácie v boji proti korupcii a princípy právneho štátu

Článok reaguje na neustálu snahu štátu (Českej republiky, pozn.) o zavedenie systému riadenej provokácie ako prostriedku boja proti korupcii napriek limitom ústavnosti a princípom právneho štátu. Autor upozorňuje na potrebu rozlišovať medzi inštitútom agenta kontrolóra a agenta provokátora. Všíma si relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj Ústavného súdu Českej republiky. Analyzuje právnu úpravu použitia agenta v českom trestnom poriadku, všíma si systém riadenej provokácie v trestnom konaní na Slovensku. V závere konštatuje, že zavedenie inštitútu agenta provokátora do českého právneho poriadku je síce populárnou, ale slepou uličkou na potieranie korupcie, pretože je v rozpore s právom na spravodlivý proces.

JUDr. Jakub Dohnal

Predĺženie premlčacej doby spotrebiteľom a jeho dovoľnosť

Cieľom autorovho príspevku je vyvolať diskusiu o probléme, či môže spotrebiteľ predĺžiť premlčaciu dobu podľa § 401 Obchodného zákonníka v prípade tzv. absolútnych obchodov, resp. či ide o ustanovenie v rozpore s právom. Vzhľadom na obmedzenie autonómie vôle v prospech ochrany spotrebiteľa nepovažuje predĺženie premlčacej doby v súčasnom platnom právnom poriadku za možné, hoci s takýmto stavom nesúhlasí.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**
kancelária SAK

Povojnové exponovanie sa advokátov v CSR

JUDr. Rudolf Manik

Prinášame prvú časť referátu JUDr. Manika, ktorý odznel na siedmej konferencii o histórii advokácie 26. novembra 2010. Tradičné podujatie usporiadal Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory a Spoločnosť pre históriu advokácie.

Druhá svetová vojna spôsobila okrem množstva iných tragédií aj značné straty v radoch advokácie Československej republiky, keď viac než 1 000 advokátov bolo popravených, umučených alebo padlo v boji. Okrem toho, že sa advokáti zapojili do domáceho či zahraničného protifašistického II. odboja, hneď po oslobodení vlasti viacerí z nich prevzali dôležité politické či stranícke posty v rámci povojnovej obnovy demokratického štátneho zriadenia. Je paradoxom, že niektorí z nich sa uplatnili práve v Komunistickej strane Československa, ktorej členská základňa veľmi advokátmi nikdy neoplývala, hoci už jej zakladateľ Bohumír Šmeral vo svojom profesionálnom živote pracoval ako advokátsky koncipient. Takto môžeme spomenúť predsedu Zboru povereníkov z rokov 1945–50 Gustáva Husáka (neskoršieho prezidenta ČSSR a generálneho tajomníka KSČ), predsedu Národného zhromaždenia v rokoch 1948–53 Oldřicha Johna, trojnásobného ministra z rokov 1947–56 Alexeja Čepičku alebo ministra zahraničných vecí Vladimíra Clementisa (1948–50). Z exponentov iných politických strán možno uviesť napr. povereníka spravodlivosti z rokov 1947–48 Andreja Búzu ako zástupcu Československej sociálnodemokratickej strany či dvojnásobného povereníka v období 1945–48 Ivana Štefánika z Demokratickej strany. Ďalší politickí predstavitelia v povojnovom období sú predstavení v nasledujúcich medailónoch.

Daniel Okáli

Známy literát **JUDr. Daniel Okáli, CSc.** sa narodil 9. 3. 1903 v Liptovskom Mikuláši živnostníkovi Arpádovi Okálimu (1869–1908) a Marte Okálievej rod. Bodickej (1874–1905). Vychovávaný bol s 3 súrodencami v evanjelickom sirotinci v Modre vzhľadom na to, že už ako 5-ročný prišiel o oboch rodičov, jeho nevlastnou matkou bola Anna Zochová. Navštevoval najskôr meštiansku školu a následne od roku 1917 evanjelické lýceum v Bratislave a od roku 1919 reálne gymnázium v Trenčíne. Od roku 1921 bol päť rokov poslucháčom Právnickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe, kde už

ako študent v roku 1922 založil spolu s V. Clementisom a A. Siráckym Voľné združenie študentov socialistov zo Slovenska, z ktorého vznikol o 2 roky neskôr spolok s názvom DAV zložený z 1. písmen krstných mien jeho hlavných predstaviteľov. Študijné pobyty absolvoval v roku 1923 vo Viedni, o ďalších 42 rokov sa vybral do Moskvy a krátko pred obhajobou vedecko-akademickej hodnosti v roku 1970 do Varšavy. Za manželku si dokonca vzal sesternicu Clementisa Helenu Schulzovú (1903–67), spolu mali 3 deti. Najviac sa Daniel Okáli venoval literárnej kritike a to nielen na pôde DAVu, ale aj v Pravde chudoby, Spartaku či Národnom oslobodení; o. i. založil umeleckú revue Nová Bratislava, pôsobil aj v literárnom odbore Umeleckej besedy či v Klube mladých. Nemožno vynechať aj skutočnosť, že spoluzakladal v roku 1928 Spoločnosť pre hospodárske a kultúrne styky so sovietskym Ruskom, Spolok socialistických akademikov, Ľavý front a Blok inteligencie Slovenska, ktorému aj predsedal. Výber jeho poézie vyšiel v roku 1932 pod názvom *Ozvena krvi a zápasov*, pričom okrem prvkov českej proletárskej poézie Jiřího Wolkra ju v jej sociálnych a dedinských motívoch ovplyvnili aj básne Sergeja Jesenina. Následná próza D. Okáliho bola vydaná až v roku 1964 vo zborníku *Červená sedma*. Z literárnej kritiky zase možno spomenúť *Výboje a súboje* vydané v roku 1973, *Burič Gejza Vámoš* z roku 1971, *Kritik Ján Igor Hamaliar* z roku 1974 a *Konfrontácie s Michalom Považanom* z roku 1976. Pseudonymami D. Okáliho boli T. Stoklas, D. Šišolák a Ján Kvest. Dániel Okáli po ukončení štúdiá začal pracovať ako advokátsky kandidát v Nových Zámkoch v roku 1926 (kedy získal titul JUDr.) a v Bratislave v období 1926 – 32 (v roku 1931 sa postavil proti streľbe četníkov do štajkujúcich robotníkov v Košútoch), vlastnú **advokátsku kanceláriu** si otvoril v Skalici a pôsobil v nej v rokoch 1932–45; pritom v roku 1940 sa pre svoje odbojové zmyšľanie načas ocitol vo väznici Ilava.¹ V roku 1935 bol členom volebnej komisie v Bratislave za Komunistickú stranu Československa spolu s významným bratislavským architektom Fridrichom Weinwurmom. Vypuknutie II. svetovej vojny preňho znamenalo zapojenie sa do protifašistického odboja. Po oslobodení vykonával funkciu predsedu Revolučného Okresného národného výboru v Skalici a v apríli 1945 vstúpil

do komunistickéj strany. V rokoch 1945–46 pracoval ako prezidiálny šéf na Povereníctve SNR pre vnútorné veci, v roku 1946 sa zúčastnil na Mierovej konferencii v Paríži, ďalšie 2 roky svojej kariéry si plnil povinnosti vládneho splnomocnenca na výmenu obyvateľstva s Maďarskom i vedúceho Československej presídľovacej komisie. Pri práci postupoval tvrdo a bezohľadne, v júli 1946 v Békešskej Čabe dokonca prehlásil, že československá vláda údajne rokuje so ZSSR o výmene ukrajinských obyvateľov z východného Slovenska za Slovákov zo Sovietskeho zväzu, čo musel dementovať sám predseda KSS Viliam Široký. Víťazný február vyniesol Daniela Okáliho okrem mandátu poslanca SNR na jeho vrcholný životný post **povereníka vnútra** v marci 1948, kde sa výrazne exponoval až do januára 1951.² K negatívam jeho povereníckeho pôsobenia patrí protináboženské ťaženie v rámci tzv. Katolíckej akcie z roku 1949 či vzburá v Čadci z rovnakého roka. Ani z titulu svojej funkcie si nemohol byť ďalšou existenciou istý, veď podľa hlásenia bezpečnosti z decembra 1948: „U niektorých veliteľov v bezpečnosti ako i u povereníka dr. Okáliho sú známe separatistické tendencie, ktoré snád' pramenia ani nie tak z politických ako z prestížnych a osobných resp. zvyklostných dôvodov“. Ešte v roku 1949 sa úspešne podieľal na realizácii Akcie Juh teda vysídlení Maďarov z južného Slovenska do Čiech, no začiatkom päťdesiatych rokov, teda v čase rastúcej perzekúcie už nie politických oponentov, ale samotných komunistov, boli jeho dni v úrade spočítané. Dňa 2. februára 1951 obdržal podakovanie predsedu vlády Antonína Zápotockého za výkon funkcie povereníka, z ktorej bol odvolaný, no už o 2 dni ho zatkli príslušníci Štátnej bezpečnosti. Uväznený bol v Prahe-Ruzyni s dobovo typickou absenciou súhlasu prokurátora a spolu s flagrantným porušením poslaneckej imunity. Rezignácia Daniela Okáliho z postu povereníka vnútra bola nanútené antedatovaná, pričom jeho ďalšia životná anabáza prebiehala väznením v Kolodějovskom kláštore. Ani jeho rodina nebola od perzekúcií uchránená – manželku s dcérou mu zatkli, ďalšie deti boli vyhodené zo škôl. V apríli 1954 bol po priznaní v súdnom procese proti slovenským buržoáznyim nacionalistom na čele s Gustávom Husákom za „zanášanie nepriateľských zákrokov do bezpečnostného aparátu Slovenska“ odsúdený na 18 rokov odňatia slobody. Trest si odpykával v Leopoldovskej pevnosti, na Pankráci a vo Valdiciach až do amnestie z roku 1960. Následne pracoval až do svojej rehabilitácie v roku 1963 ako mzdový referent v podniku Tatra n. p. Bratislava. Po očistení svojej osoby z vykonštruovaných obvinení v tomto roku sa stal vedúcim pracovníkom Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied (od roku 1973 s názvom Literárnovedný ústav SAV).³ Kritickými štúdiami prispieval v tomto období do Pravdy, Slovenských pohľadov, Slovenskej literatúry i Romboidu, pričom v roku 1970 mu bola udelená vo veku úctyhodných 67 rokov vedecká hodnosť kandidáta vied (CSc.)! Zostavil aj výber *Literárna teória a kritika davistov* v roku 1976 a výber diela Janka Kráľa *Pohár červeného vína* v roku 1973, z rovnakého roku pochádza Červená sedma a z roku 1978 Výboje a súboje. V rokoch 1950–51 pracoval aj vo Zväze českosloven-

ských spisovateľov. Zároveň v rokoch 1968–1973 pôsobil ako 1. podpredseda Matice Slovenskej, od roku 1974 bol členom jej výboru. Z jeho vyznamenaní zaujme Československý vojnový kríž 1939 udelený mu v roku 1948, Rad 25. februára 1948, ktorý obdržal v roku 1949, Medaila k 10. výročiu SNP z roku 1965, Rad práce z roku 1967, Cena SAV z roku 1969, Cena Š. Krčméryho roku 1974 a Rad Víťazného februára i Cena ministra kultúry SSR udelené v roku 1978, Rad republiky z roku 1981 a v roku 1984 obdržaná Zlatú medailu SAV, Zlatú medailu Palackého aj Zlatú medailu ČSAV. Až v roku 1979 odišiel do penzie a napriek všetkým ťažkým životným peripetiám umiera Daniel Okáli vo vysokom veku 23. 11. 1987 v Bratislave.

Jozef Kyselý

Povojnový demokratický a neskôr prokomunistický politik **JUDr. Jozef Kyselý** pochádzal z Prešova, kde sa narodil 20. 3. 1912. Právo študoval na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, ktorú úspešne ukončil v roku 1937. Jozef Kyselý pracoval v rokoch 1939–40 ako advokátsky koncipient v rodnom Prešove, následne bol dva roky advokátom a v rokoch 1942–43 sudcom Krajského súdu v Bratislave. Ozajstné chvíle v profesionálnom živote Jozefa Kyselého prišli až po II. svetovej vojne, hoci už pred jej skončením patrilo k domácejmu protifašistickému odboju. Hneď po oslobodení sa totiž zapojil do čulého politického života a v rokoch 1945–46 sa politicky exponoval počas výkonu mandátu poslanca SNR ako legislatívny referent organizačného oddelenia užšieho ústredného výboru a zástupca generálneho tajomníka Demokratickej strany, ktorá sa snažila zabrániť prevzatíu moci na Slovensku komunistickou stranou. Od roku 1946 až do predfebruárových udalostí roku 1948 pôsobil ako primátor (predseda Mestského národného výboru) v metropole Slovenska – Bratislave. V roku 1947 bol zatknutý pre podozrenie z protištátnej činnosti a v januári 1948 dokonca vylúčený z Demokratickej strany a zbavený predsedníctva v MNV Bratislava pre údajnú snahu o založenie katolíckej strany na Slovensku; jeho materská Demokratická strana bola totiž do značnej miery evanjelická a spojenie s katolicizmom negatívne evokovalo spojenie s vojnovou HSLS. Víťazný február 1948 mu tak satisfakčne priniesol miesto v ústrednom akčnom výbore Demokratickej strany na „vyakčnenie“ nepohodlných, teda s komunistickými tézami nezlučiteľných demokratov. Od marca 1948 dokonca vykonával funkciu generálneho tajomníka 2. najvyššieho predstaviteľa nástupkyne DS – Strany slovenskej obrody.

V roku 1952 dosiahol aj najvyšší stranícky vrchol, pretože po zatknutí predsedu J. Ševčíka sa Jozef Kyselý stal **predsedom Strany slovenskej obrody** na dlhé obdobie až do roku 1965.⁴ Negatívne je jeho proticirkevné pôsobenie, bol totiž podpredsedom Krajského výboru Katolíckej akcie v Bratislavskom kraji a členom jej celoštátneho ústredného výboru aj užšieho predsedníctva. Okrem toho funkcionárčil

v rokoch 1948–52 ako poslanec SNR, člen predsedníctva Ústredného výboru Slovenského národného frontu a v rokoch 1952–71 vykonával mandát poslanca celoštátneho parlamentu. Okrem straníckych dosiahol aj vysoké štátne posty, niektoré s humornými názvami: v rokoch 1951–52 bol **poverenikom zdravotníctva**, v roku 1952 sa stal podpredsedom vlády, o rok neskôr **ministrom stavebných hmôt**, ďalej v rokoch 1953–58 pracoval ako **minister miestneho hospodárstva** a v rokoch 1958–60 ako minister – predseda Vládneho výboru pre rozvoj poľného, lesného a vodného hospodárstva. Možno spomenúť, že od roku 1952 vykonával mandát poslanca Národného zhromaždenia, kde bol vzhľadom na vzdelanie i prax paradoxne v rokoch 1960–64 podpredsedom zdravotníckeho výboru a v období 1964–66 zase jeho predsedom.⁵ Od roku 1967 už bol zamestnancom Ústavu štátnej správy, v rokoch 1973–77 Ústavu stavebných informácií Praha. Rok 1977 pre Jozefa Kyselého znamenal odchod do dôchodku, pričom z jeho viacerých radov, vyznamenaní a medailí možno spomenúť dvojnásobné udeľenie Radu republiky v rokoch 1955 a 1962, Radu 25. februára 1948 I. stupňa z roku 1949, vyznamenania Za zásluhy – 10. rokov Ľudových milícií v roku 1958. Radu červenej zástavy I. stupňa KĽDR z roku 1956 či talianskej partizánskej Striebornej medaily Garibaldiho, ktorú obdržal v roku 1963. J. Kyselý zomrel v pokročilom veku až 21. 2. 1998 v Prahe.

Eduard Friš

Komunistický redaktor **JUDr. Eduard Friš, CSc.** narodený 27. 1. 1912 v Starej Ľubovni pochádzal z rodiny židovského právnika pôvodom z Haliče Armina Frischa (ženatého s Frišovou matkou Aranou rodenou Popperovou), ktorý spolu so sestrou Eduarda Friša zahynuli počas II. svetovej vojny v nacistickom koncentračnom tábore. Po absolvovaní gymnázia študoval od roku 1930 na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde sa aktívne zapojil ako člen do činnosti Spolku socialistických akademikov, spolku DAV a v roku 1932 aj do Komunistické študentské frakcie (Kostu-fra). Nebolo preto prekvapením, keď E. Friš nakoniec v roku 1935, kedy úspešne skončil právnické štúdium, vstúpil aj do KSČ. Keď získal v tom istom roku akademický titul JUDr., začal pracovať ako **advokátsky koncipient** v advokátskej kancelárii Zoltán–Fridrich, koncipientúru vykonával až do roku 1939. Popri svojej práci prispieval do tlačovín Šíp, DAV, Ľudový denník, Pravda, Kultúrny život, Plameň a Tagebuch.⁶ Ako viacerí komunisti, aj on v kritickom roku 1939 emigroval pred pravicovou totalitou najskôr do Poľska a po napadnutí Poľska Nemeckom v septembri rovnakého roku do ZSSR.

V krajine sovietsk sa v rokoch 1940–41 zamestnal v Nakladateľstve cudzojazyčnej literatúry, no po začatí Veľkej vlasteneckej vojny už pôsobil ako šéfredaktor slovenského vysielania moskovského rozhlasu až do skončenia vojny v roku 1945. Spolupracoval s K. Gottwaldom, J. Švermom aj R. Slánskym, politicky sa zapájal i do práce s československými

vojakmi v ZSSR, sprostredkoval direktívy exilovej KSČ na Slovensku a zabezpečoval dôverný styk KSS s postupujúcou Červenou armádou. Ešte pred oslobodením vlasti bol od februára 1945 politickým tajomníkom KSS a to až do roku 1947, zároveň od apríla 1945 členom dočasného ÚV KSČ a v auguste toho istého roka sa na päť rokov stal členom ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska i jeho sekretariátu. Ďalej Edo Friš stúpil v štátnopolitických funkciách: ako člen sekretariátu ÚV KSS vykonával mandát poslanca SNR od augusta 1945 a v rokoch 1945–46 aj Dočasného Národného zhromaždenia. V auguste 1947 sa stal **šéfredaktorom novín Pravda** a na tomto poste pôsobil až do januára 1952. Okrem denníka Pravda prispieval aj do týždenníka Nové slovo, inak jeho literárny pseudonym bol J. Blatný.⁷ Blížiaci sa pohromu pre mnohých popredných komunistov židovského pôvodu (vrátane R. Slánskeho – Salzmann) pri-niesol menný zoznam prominentných „vnútorných nepriateľov“ zo septembra 1949, ktorý hlava maďarských komunistov Matyáš Rákosi odovzdala Klementovi Gottwaldovi a Edo Friš v ňom nechýbal. Povestné päťdesiate roky dobehli však i jeho, už v máji 1950 na 9. zjazde KSS musel prejavíť sebakritiku z nacionalizmu a členstva v spolku DAV a aj Národnému zhromaždeniu, kde zasadal v období 1948–54, doručil vo februári 1951 list so sebakritikou.⁸ Následne od roku 1952 sa zamestnal v Nakladateľstve Pravda ako redaktor, neskôr bol za trest ako buržoázny nacionalista umiestnený v Slovenskom vydavateľstve politickej literatúry, kde pracoval dva roky od roku 1955 ako šéfredaktor. Do roku 1958 sa živil ako prekladateľ, no biľag v jeho živote predstavoval 26. 4. 1956, keď na bratislavskom mestskom aktíve komunistov vystúpil s kritickým príspevkom. Následne bol E. Friš v júli 1958 vylúčený z KSS za „*napomáhanie trockistickej skupine v zakrývaní jej zločinnej činnosti a za to, že sa dostal do vleku buržoáznych nacionalistov*“. V rokoch 1957–61 bol na socializmus netypicky nezamestnaným. Od roku 1961 pôsobil v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied, kde v roku vrátenia členstva v KSS (1964) obhájil dizertačnú prácu na tému „*Povstanie zďaleka a zblízka*“ a nasledujúci rok mu bola udeľená vedecká hodnosť CSc. V polovici šesťdesiatych rokov sa v redakcii Kultúrneho života začala viesť diskusia o úlohe čechoslovakizmu a ľudáctva v slovenských dejinách. Proti téze historika Juraja Fabiana, že čechoslovakizmus bol pre budúcnosť slovenského národa škodlivejší než autonomizmus a ľudáctvo zásadne vystúpil práve Edo Friš, hoci opačné stanovisko mala aj napr. Viera Millerová, neskoršia manželka Gustáva Husáka.⁹ Napriek vráteniu členstva v komunistickej štátostrane bol zároveň pokarhaný za „*prispenie k nesprávnej boju proti tzv. skupine buržoáznych nacionalistov vo vedení KSS*“. Začiatkom normalizácie nasledujúcej po vpáde vojsk piatich štátov Varšavskej zmluvy do ČSSR bol E. Friš v roku 1970 vylúčený opäť z KSS, pričom nasledujúci rok odišiel z Historického ústavu SAV do penzie. Podľa socialistickej encyklopédie: „*V päťdesiatych rokoch obhajoval vykonštruovanú tézu o slovenskom buržoáznom nacionalizme vo vedení KSS. V krízovom období československej spoločnosti 1968–69 publikovanými článkami, predovšetkým v Pravde,*

dezorientoval verejnú mienku. Predstaviteľ revizionizmu a pravicového oportunizmu“.¹⁰ Porevolučná encyklopédia o ňom zase uvádza: „Počas obrodného procesu sa zasadzoval za demokratizáciu pomerov, za čo ho neskôr perzekvovali a prenasledovali“. Život strpčovali dvakrát ženatému Edu a rodovi Frišovi aj domové prehliadky a tak zatrpknutý zomiera 14. 5. 1978 v Bratislave. S prvou manželkou Irenou Moyzesovou, inak sestrou známeho hudobného skladateľa Alexandra Moyzesa, mal 1 dieťa. Jeho o osemnásť rokov mladšia druhá manželka Soňa Čechová, ktorej syn Vladimír Čech ako jeden z mála Slovákov podpísal Chartu 77, od roku 1992 pôsobila ako vydavateľka česko-slovenského časopisu Mosty.¹¹ V roku 1942 obdržal Edo Friš medailu Za obranu Moskvy, v roku 1945 Rad SNP I. triedy a v roku 1949 Rad 28. februára 1948. Z jeho literárneho diela možno spomenúť okrem spoluautorstva monografie Na ceste k októbru z roku 1957 aj knihy Naša revolúcia vo svetle medzinárodných vzťahov z roku 1964 a Myšlienka a čin vydanú v roku 1968.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Literatúra

- 1 Pešek, J. a kol.: **Aktéri jednej éry na Slovensku.** Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2003 s. 245.
- 2 Vladár, J. a kol.: **Encyklopédia Slovenka, IV. diel.** Bratislava : Veda – Vydavateľstvo SAV, 1980 s. 184.
- 3 Mináč, V. a kol.: **Slovenský biografický slovník, IV. diel.** Martin : Matica slovenská, 1990, s. 322.
- 4 Pešek, J. a kol.: **Aktéri jednej éry na Slovensku,** Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2003 s. 188.
- 5 Hajko, V. a kol.: **Encyklopédia Slovenka, III. diel.** Bratislava : Veda – Vydavateľstvo SAV, 1979, s. 294.
- 6 Pešek, J. a kol.: **Aktéri jednej éry na Slovensku.** Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2003, s. 109.
- 7 Hajko, V. a kol.: **Encyklopédia Slovenka, II. diel.** Bratislava : Veda – Vydavateľstvo SAV, 1978 s. 118.
- 8 Maňovčík, A.: **Biografický lexikon Slovenska, II. diel.** Martin : Slovenská národná knižnica – Národný biografický ústav, 2004, s. 666.
- 9 www.noveslovo.sk
- 10 Mináč, V. a spol.: **Slovenský biografický slovník, II. diel.** Martin : Matica slovenská, 1987, s. 130.
- 11 www.muzeumsnp.sk

Za Jurajom Kolesárom

Dňa 30. mája 2011 neúprosný osud dopísal poslednú stránku života kolegu a priateľa doc. JUDr. Juraja Kolesára, CSc. Odišiel v plnom rozpuku síl vo veku 55 rokov...

Po absolvovaní Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave začal pôsobiť ako asistent na katedre trestného práva, neskôr ako odborný asistent so špecializáciou na trestné právo procesné, kriminalistiku a dôkazné právo. Už vtedy vedel, že výraznú časť života zasväť svojej domovskej univerzite a mladým ľuďom. V neskorších rokoch zaujal post prodekana právnickej fakulty pre zahraničné vzťahy a viedol katedru trestného práva, kriminológie a kriminalistiky.

Aktívne pôsobil v rôznych odborných orgánoch a organizáciách, napríklad v redakčnej rade časopisu Československá kriminalistika, v Československej spoločnosti pre kriminalistiku, bol zakladajúcim členom a členom predstavenstva Stálej pracovnej komisie trestného práva, v pozícii člena trestnoprávnej sekcie pôsobil na Právnickom ústave Ministerstva spravodlivosti SR.

Výraznou mierou sa ako spoluautor podpísal pod vedecko-populárne a iné články v odborných časopisoch a iných periodikách v oblasti trestného procesu so zameraním na prípravne konanie, znalca, znalecké skúmanie a kriminalis-

tiku. Osobitnú autorskú pečať vtlčil svojimi článkami aj nášmu Bulletinu slovenskej advokácie.

Slovenská advokátska komora ho do zoznamu advokátov zapísala 3. februára 1993. V advokácii spájal teoretické vedomosti s praktickými poznatkami. Po všetky ostatné roky života pôsobil ako advokát v Bratislave. Vždy ho obklopovali mladí nadaní právnici, ktorých viedol, vychovával a pripravoval na budúce povolanie.

Počas pôsobenia v advokácii vykonával v predchádzajúcom volebnom období funkciu člena predsedníctva Slovenskej advokátskej komory aj člena skúšobného senátu na advokátske skúšky, kde preveroval vedomosti adeptov na výkon advokácie. Aktívne zastupoval Slovenskú advokátsku komoru na zahraničných podujatiach s trestnoprávnym prvkom a prispieval k organizácii vzdelávacích podujatí komory aj na domácej pôde.

Za všetko svedčia slová jeho osobného priateľa doc. JUDr. Jozefa Čentéša prednesené na poslednej rozlúčke s doc. JUDr. Kolesárom na pôde právnickej fakulty: „Priateľ a kolega odišiel bez rozlúčenia. Mali sme si toho ešte mnoho povedať... Človek odchádza, už sa nevracia, a predsa zanecháva niečo po sebe. Je to práca, jeho zmysel života, ale predovšetkým hodnoty ducha a skutky. Bude chýbať chodníku, po ktorom chodieval do svojej alma mater. Bude chýbať taške, v ktorej nosil do školy múdrosť sveta. Bude chýbať schodom do starého vchodu s dverami, ktoré sa pred ním poslušne otvárali. Bude chýbať chodbám, po ktorých kráčal k triedam, aby odovzdal posolstvo. Bude chýbať kľúčkam, ktoré otváral, aby sa stretol s dychtivými pohľadmi študentov. Bude chýbať ľuďom, ktorých zdravil a ktorí mu vďačne odpovedali. Bude chýbať amfiteátru, v ktorom bol práve on často hlavným hrdinom. Bude chýbať aule alma mater, ktorá ho považovala za svojho, keď mladým absolventom zúčovala výsledky jeho práce. Bude chýbať kanceláriám, v ktorých sa zastavoval a viedol zanietené debaty o spravodlivosti sveta. Bude chýbať študentom, ktorí ho milovali a zo stretnutí s ním vychádzali zrelší a múdrejší. Bude chýbať katedre, spoza ktorej sa prihováral a nemal ju za hradbu medzi sebou a ostatnými. Bude chýbať celému právnickému i neprávnickému svetu, bude chýbať všetkým.“

Deň, keď sme kolegu advokáta doc. JUDr. Kolesára odprevadili na poslednej ceste, bol deň veľmi ťažký. Z nášho vedomia neodchádza natrvalo. V pamäti si ho tí, ktorí mali česť osobne ho poznať, uchovajú navždy.

Češť jeho pamiatke!

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2011

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števček, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556

darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

tel.: 02/5296 1556, 5296 1236

fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 24. 5. 2011

Uzávierka redakčnej časti: 6. 6. 2011

Toto číslo vyšlo 21. 6. 2011

Foto na obálke Vladislav Zigo

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné stylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje